

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Greete Linholm

RAAMATUPIDAMISPROTSESSIDE AUTOMATISEERIMINE

RAAMATUPIDAMISBÜROO NÄITEL

Lõputöö

Õppekava MAJANDUSARVESTUS JA ETTEVÕTLUSE JUHTIMINE, peeriala
majandusarvestus

Juhendaja: Pille Kaarlõp, MA

Tallinn 2019

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 8 818 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Greete Linholm .....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 154679BDMR

Üliõpilase e-posti aadress: greetelinholm@gmail.com

Juhendaja: Pille Kaarlõp, MA:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	3
SISSEJUHATUS	4
1. RAAMATUPIDAMISBÜROO TUTVUSTUS JA PROBLEEMI PÜSTITUS	6
1.1. Raamatupidamisbüroo tutvustus.....	6
1.2. Probleemi tutvustus.....	7
1.3. Ajendid tööprotsesside automatiseerimiseks	8
1.4. Riskid automatiseerimisel	11
2. RAAMATUPIDAMISLIKUD PROTSESSID RAAMATUPIDAMISBÜROOS.....	13
2.1. HansaWorldi võimaluste ülevaade	13
2.2. SmartAccountsi võimaluste ülevaade	17
2.3. Envoice võimaluste ülevaade.....	21
2.4. Automatiseerimise eesmärk raamatupidamisbüroos	23
2.5. Üldised muudatused raamatupidamisprotsessides	24
2.6. Muutused raamatupidamislikes protsessides	30
2.7. Järeldused ja ettepanekud	35
KOKKUVÕTE	37
SUMMARY	39
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	41
LISAD	43
Lisa 1. Intervjuu transkriptsioon.....	43

LÜHIKOKKUVÕTE

Raamatupidamisprotsesside automatiseerimise eesmärgiks on vähendada kulutusi lihtsatele andmesisestuslikele tegevustele ning tuua esikohale raamatupidajate erialased teadmised. Automatiseeritud süsteemid võimaldavad pakkuda kiiremat ning ajakohasemat raamatupidamisteenust ja põhjalikumat finantsnõustamist.

Lõputöö eesmärgiks on hinnata raamatupidamislike protsesside automatiseerimisest tingitud mõju raamatupidamisbüroo igapäevatööle. Lõputöö keskendub praktilise probleemi lahenduste analüüsimisele, seetõttu lähtub töö arendusuurimuse metoodikast. Töö sisu osas tuginetakse raamatupidamisbüroo igapäevase töö vaatlusele, autori enda kogemustele töötades uuritud ettevõttes, teaduslikele allikatele ja intervjuule ettevõtte juhtkonnaga.

Lõputöö tulemusena leiab autor, et tööprotsesside automatiseerimise mõju raamatupidamisbüroole on olnud eesmärgipärane. Ettevõttes kasutusel olevad tarkvarad võimaldavad pakkuda klientidele visuaalset ülevaadet finantsandmetest ning kajastada tehinguid nende toimumise hetkel. Automatiseeritud protsesside juurutamisel on kõige keerulisem osa inimeste harjumuste muutmine ning valmisolek pikaajaliseks ja kulukaks juurutusprotsessiks. Nii autor kui raamatupidamisbüroo juhtkond leiavad, et tänu tööprotsesside kiirenemisele saab raamatupidamisbüroo väiksema ajakuluga teenindada rohkem kliente. Lõputöö lugeja saab näpunäiteid tööprotsesside automatiseerimiseks ning töötajate kaasamiseks.

Võtmesõnad: raamatupidamine, automatiseerimine, raamatupidamisbüroo, arvete digiteerimine, kulude optimeerimine.

SISSEJUHATUS

Finantsmaailmas on erinevate rutiinsete tegevuste automatiseerimine viimasel ajal väga aktuaalne teema. Andmesisestuslike tegevuste automatiseerimine annab töötajatele parema võimaluse erialaste teadmiste rakendamiseks. Raamatupidamisbüroodes on soov tegeleda rohkem finantsalase nõustamisega kui väheväärtusliku sisestustööga.

Uurimuse läbiviimiseks kaardistatakse nii varem kasutusel olnud kui ka uute tarkvarade näitel automatiseeritavad protsessid ning nende tarkvarade poolt pakutavad võimalused. Lisaks uuele tarkvarale üleminekuks vajalikud tegevused ning muudatused raamatupidajate töös.

Peamiselt rakendatakse kahte uuringu meetodit – kvalitatiivne ja kvantitatiivne. Kvalitatiivne analüüs hõlmab intervjuusid ja uuringus osalejate märkmeid, tähelepanekuid. Kvantitatiivne analüüs seevastu koosneb küsimustikest, vaatlustest, uuringutest ja muudest numbreid sisaldavatest mõõtmistest (Yilmaz 2013). Lõputöö keskendub praktilise probleemi lahendamisele ja seetõttu koostati see arendusuurimusena. Autor rakendab peamiselt kvalitatiivseid meetodeid nagu vaatlus, juhtumi uuring ning intervjuu kahe juhtiv töötajaga. Töö metoodiline osa tugineb erialasele kirjandusele seoses protsesside automatiseerimisega.

Probleemi tutvustamisel ja protsesside kaardistamisel on allikatena kasutatud raamatupidamisbüroo dokumente ning autori enda seisukohti ja tõekspidamisi uuritud ettevõttes töötades. Tööprotsesside ajaliseks võrdluseks kasutatakse ajamõõtmist, mis kuulub kvantitatiivsete analüüsimeetodite alla. Selle eesmärk on näidata, kas ja kui edukas on olnud soovitud ajavõit igapäevastes tööprotsessides.

Kaardistamiseks raamatupidamislikke protsesse viib töö autor läbi vaatluse raamatupidamisbüroo igapäevastes tööprotsessides. Seejärel on võimalik välja tuua konkreetseid tegevused, mis juba automatiseeritud on, mis veel katsetamisel ning mida oleks veel võimalik parandada. Autor teostab ajalised mõõtmised kõige enam aega nõudvatele protsessidele.

Lõputöö eesmärk on hinnata raamatupidamislike protsesside automatiseerimisest tingitud mõju raamatupidamisbüroo igapäevatööle. Töö eesmärgist lähtuvalt tutvutakse raamatupidamisbüros läbitud protsessidega ning kasutusel olevate programmide võimalustega. Töö käigus tuuakse välja automatiseerimisega kaasnenud muudatused raamatupidajate igapäevastes tegevustes.

Uurimisküsimused, millele töös vastust otsitakse on järgmised:

- 1) Mis ajendab raamatupidamisbürood automatiseerimisele mõtlema?
- 2) Milline on raamatupidamislike protsesside automatiseerimise mõju igapäevatööle?
- 3) Milliseid protsesse ja kuidas on muudetud?

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk annab ülevaate raamatupidamisbüroost ja uurimisprobleemist. Lisaks toob autor välja ajendid raamatupidamise automatiseerimiseks ning sellega kaasnevad riskid. Teine peatükk koosneb automatiseerimisprotsesside kaardistamisest, programmide võimaluste hindamisest ja võrdlusest, automatiseeritud protsesside mõju analüüsist ning autoripoolsetest järeldustest.

1. RAAMATUPIDAMISBÜROO TUTVUSTUS JA PROBLEEMI PÜSTITUS

1.1. Raamatupidamisbüroo tutvustus

Autor valis analüüsimiseks raamatupidamisbüroo, kelle klientideks on e-residendid, mitteresidendid ja Eesti residendid. Enamus nendest klientidest ei resideeri Eestis ning kogu suhtlus peale ettevõtte asutamist toimub interneti ja telefoni vahendusel. Nii edastatakse klientidele nende ettevõtete finantsandmeid ning pakutakse raamatupidamiskonsultatsioone.

Raamatupidamisbüroo on osa rahvusvahelisest kontsernist. Ettevõtte pakub mitmetes riikides äriteenuste paketti, mis hõlmab raamatupidamisteenust, juriidilisi teenuseid, maksunõustamist, abi ettevõtte asutamisel ning virtuaalkontori teenust. Raamatupidamisteenus hõlmab endast igakuist ostuarvete ja pangaväljavõtte sisestamist, palgaarvestust, deklaratsioonide ja aruannete esitamist, nõustamist ja kliendile finantsnäitajatest ülevaate andmist.

Raamatupidamisbüroo sai analüüsimiseks valitud seetõttu, et teenust pakkuvas ettevõttes on palju erineva tausta, vajaduste ja teadmistega kliente. Samuti on igal raamatupidamisbüroos töötaval raamatupidajal erinevad kogemused ning harjumused seniste tarkvaradega. Vastupidiselt pearaamatupidajale, kes tegutseb suures äriühingus üksinda, on raamatupidamisbüroos uue süsteemi juurutamisel palju rohkem osapooli ning tänu sellele ka palju nüansse, mida arvesse võtta. Kõikide muudatuste tegemine on aeganõudvam ning puudutab lisaks raamatupidajatele ka ülejäänud kollektiivi ning muidugi ka kliente.

Eesti raamatupidamistiimis allub pearaamatupidajale hetkel 11 töötajat, kellest 3 on vanemraamatupidajad, 7 raamatupidajad ning 1 assistent. Vanemraamatupidajad on tiimijuhid, kellele alluvad raamatupidajad ja assistendid. Kogu Eesti tiimi peale on igakuiseid raamatupidamiskliente 184. Nii suure kliendibaasi juures on töömaht suur ning tempo enne igakuiseid deklaratsioone väga kiire. Seetõttu on oluline töö efektiivsemalt ära jaotada ning

võimalusel automatiseerida korduvad andmesisestuslikud tegevused. Raamatupidamisbüroo on automatiseerimise sisseviimisega tegelenud juba mitu aastat, kuid täielikult on uus süsteem sisseviidud alles sellel aastal.

1.2. Probleemi tutvustus

Raamatupidamisbüroo on tööprotsesside automatiseerimisega tegelenud juba pikalt, kuid seni ei ole põhjalikult analüüsitud juba muudetud protsesside tulemusi ja mõju nii ettevõtte tegevusele kui ka raamatupidajate tööle. Ettevõtte juhtkond soovib teada, millised on olnud muudatused igapäevastes raamatupidamisprotsessides raamatupidajate seisukohast ning kas need lähevad kokku ka juhtkonna poolt püstitatud eesmärgiga. Autor analüüsib töö käigus erinevate muudatuste mõju ning põhjendab tehtud muudatuste vajalikkust.

Lõputöö koostamise hetkeks on möödunud juba kolm aastat esimestest katsetustest ning alles mõned kuud enne lõputöö ideed leidis ettevõtte lahenduse automatiseerimise plaani lõpule viimiseks. Probleemi detailsemaks uurimiseks viis autor ettevõtte operatiivjuhi ja pearaamatupidajaga läbi intervjuu, et mõista tegevuse ajendeid ja juhtkonna poolset seisukohta. Läbi intervjuu soovis autor välja selgitada automatiseerimise eesmärgid ning mõju raamatupidajate kui ka juhtkonna tööle. Intervjuu vastused on leitavad töö lisades (vt Lisa 1).

Ettevõtte juhtkond vajab infot automatiseerimise mõju kohta selleks, et tulevikus teiste valdkondade tegevuse automaatsemaks muutmisel olla edukamad ja mõista kuidas töötajaid paremini kaasata. Muudatuste sisseviimise puhul jääb tihti märkamatuks töötaja, kes oma igapäevastes tegevustes muudatusi tegema peab. Erinevalt juhtkonnast ei näe töötaja ka suurt pilti ning ei oska muudatuste vajalikkust hinnata.

Intervjuu käigus operatiivjuhi ja pearaamatupidajaga selgus, et ka nende meelest oleks üleminek võinud olla efektiivsem. Selleks puudus aga ülevaade ning kogemused selliste muudatuste läbiviimiseks. Varasemalt ei olnud ükski erasektori ettevõtte oma raamatupidamisprotsesse automatiseerinud. Autori tööst soovitakse saada ülevaadet kogu läbitud automatiseerimise protsessist ning kokkuvõtet tulemustest. Autor annab ülemineku protsessile hinnangu ning ettevõttele soovitusi uute projektide läbiviimiseks.

Ajalise analüüsi käigus selgub, kas ja kui palju on uuendatud protsessid muutnud ettevõtte andmesisestuslikke tegevusi kiiremaks ning kas automatiseerimine üleüldiselt on olnud edukas. Lisaks toob autor välja murekohad ning ettevõtte poolt leitud lahendused edukaks üleminekuks uuele süsteemile.

1.3. Ajendid tööprotsesside automatiseerimiseks

Raamatupidajate roll on ajas muutumas ning üha enam rakendatakse raamatupidajaid ettevõtte juhtkonna poolt analüütilistes ja strateegilistes tegevustes, mis nõuavad erialaseid teadmisi. Enim püütakse ettevõtetes vähendada just rutiinsetele, manuaalsetele ja andmesisestuslikele ülesannetele kuluvat aega (Ernst & Young Accountants LLP 2016). Automatiseerimine aitab ka sisestusel tekkivaid hooletusvigu vähendada. Inimtöös tuleb vigu ette sagedamini kui arvuti algoritmides. Juba seetõttu on raamatupidaja tööks üha enam jäämas analüüs ja nõustamine, mitte sisestamine (Team Labs, Inc. 2017).

Vigade tekkimise riski vähendab automaatne info kandumine programmi ning dokumendimallide loomine (Williams 2015). Vajaduste muutumise tõttu ei vajata enam ettevõttesse kohapeale tööle arvete sisestamiseks raamatupidajat vaid otsitakse teenusepakkujat, kelle tööprotsessid on automatiseeritud ning kes suudaks ettevõtet nõustada. Seda peamiselt sellepärast, et tänapäeval on palju võimalusi rutiinsete tegevuste efektiivsemaks muutmiseks ning kulude vähendamiseks tuleks seda maksimaalselt kasutada.

Automatiseeritud süsteem võimaldab erinevate andmesisestuslike protsesside koormust raamatupidajalt ära võtta ning hoida sellega ka igapäevast finantsinfot juhtkonna jaoks ajakohasemana. Nii on võimalik ettevõtte sisestel infotarbijatel oma tegemisi lihtsamini planeerida ning otsuseid langetada. Kogu raamatupidamislik informatsioon edastatakse programmi jooksvalt ning ei ole mõjutatud ajavahest, asukohast ega ka raamatupidaja tööjaotusest. Lisaks saab äriühing parema ülevaate ettevõtte rahavoogudest, sest näiteks pangamaksed ja laekumised on automatiseeritud ning neid kajastatakse jooksvalt (Ernst & Young Accountants LLP 2016). Seni raamatupidamisbüroodes väga tihti jooksvat raamatupidamist ette ei tule ja pigem tegeletakse klientidega kuu algusest kuni käibedeklaratsioonideni. Tavapäraselt saadavad kliendid eelneva kuu dokumendid jooksva kuu alguses, seega on raamatupidamine pidevalt nihkes ja klient ei saa finantsinfot tänase päeva seisuga vaid eelneva kuu lõpuga.

Selleks, et raamatupidajale jääks ainult monitooriv roll, annavad paljud ettevõtted erinevatele kasutajagruppidele programmide kasutusõiguse ning seal pannakse paika digitaliseeritud dokumentide liikumise skeemid, kinnitusringid ja määratakse konteeringute seaded ning digiallkirjastamise võimalused. Kokkuhoidu ei saavutata mitte ainult ajakulus, dokumente ei pea enam ka välja printima ega kaustades säilitama (Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee 2015).

Uued tarkvarad säilitavad veebis edastatud dokumente teenusepakkuja serveritele ehitatud pilvesüsteemis. Sinna pääsevad programmi kasutajad ligi veebist ning salvestusmaht on suur ja enamasti hinna sees. Ettevõtte jaoks on minevik eraldi tarkvarade ostmine, kulukad serverid ja andmemassiivid (Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee 2015). Kõik on nii teenusepakkuja kui kliendi jaoks kättesaadav ühest tarkvarast.

Paberdokumentide puhul on oluline pigem füüsiliste omaduste püsimine, kuid elektrooniliste dokumentide puhul on olulisem säilitada kontroll sisu ja struktuuri üle. Siiski tuleb ka mõne aja tagant kindlasti veenduda, et failide vorming oleks ajakohane (Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee 2015). Vastavalt raamatupidamise seadusele tuleb algdokumente säilitada seitse aastat, alates algdokumendi kajastamisest raamatupidamises (RPS §12). Seega tuleb kõik digiteeritud dokumendid salvestada hilisema kontrolli ning raamatupidamise seaduse nõuete täitmiseks originaalkujul (Veskioja 2017).

Kui rakendada paberivaba raamatupidamist, siis kaob vajadus arvete printimiseks, skanneerimiseks ja käsitsi kaustadesse tõstmiseks. Veebipõhisele tarkvarale ligipääsuks on vajalik vaid internetiühendus ja volitus. See teeb dokumentide leidmise ja haldamise kiiremaks ning mugavamaks kui varem (Williams 2015). Varasemalt oli parim võimalus arved paberkujuks saabununa arvutisse skanneerida ja siis PDF kujul pilves arhiveerida (Lamon 2009). Tänapäeval aga saadetakse enamus arveid meili teel juba PDF vormingus. Mõnda aega on räägitud e-arvetest, mille puhul on tegu XML-formaadis dokumendiga.

Rahandusministeerium defineerib e-arveid ehk digiarveid kui elektroonilises formaadis väljastatud, edastatud ja saadud arveid, mida saab töödelda automaatselt (Rahandusministeerium 2018). E-arvete kasutamiseks tuleb valida tarkvara, kellel on juba e-arve koostamise võimekus ning liides mõne andmevahetusoperaatoriga. Sel juhul saab arve väljastada XML-formaadis teise

ettevõtte programmi, kellel peab samuti e-arvete võimekus olema. Liidese abil edastatakse e-arve andmevahetusoperaatori kaudu kliendi süsteemi (Tammeraja 2015).

E-arvete saatmist läbi erinevate tarkvarade võimaldavad Eestis kindlad e-arve operaatorid, kellel on liidestus Registrate ja Infosüsteemide Keskuse poolt loodud e-arveldajaga (Registrate ja Infosüsteemide Keskus 2018). Suurimad e-arve operaatorid on hetkel Omniva, Envoice, Fitek, Telema, Edisoft, Amphora ja Opus Capita. Igapäevaselt tekib aga pakkujaid üha enam juurde, sest automatiseerimine on muutumas järjest populaarsemaks.

Populaarsemaks on muutumas ka e-arved ning tööprotsesside kaasajastamine on vajalik eelkõige ka ettevõtte konkurentsivõime tõstmiseks. Kui kõik kasutavad e-arveid, siis tõuseb ettevõtetevahelise arvelduse efektiivsus (Malve 2016). E-arved on tänapäeval väga populaarsed ning raamatupidamisbürood peavad oma klientide jaoks valima tarkvarad, mis võimaldavad ajaga kaasas käia. Võimaldades e-arvete kasutamist oma klientidele on võimalik ka raamatupidamisbüroo enda arvehaldust lihtsustada.

Enne kui hakata rääkima automatiseerimisest tuleb kaardistada protsessid, mida on võimalik muuta. Mõni toiming võib olla kergemini muudetav kui teine. Üldiselt saab seda rakendada rutiinsetele ja korduvatele tehingu osadele. Erinevad toimingud tuleb prioritseerida ning määratleda nende muutmise kasumlikkus (Natarajan 2015). Käsitsi andmete programmi sisestamine on äärmiselt madala lisaväärtusega töö ning suuremad ettevõtted on seetõttu kasutusele võtnud digiteerimisteenuse. Selleks vajab tarkvara optilist märgituvastust ning intelligentset sisutõlgendust. Tarkvarale peab olema lisatud tehisintellekti element, mis leiab dokumentidest tähemärkidele ja numbrite tähendused. Ideaalne on iseõppiva tehisintellektiga tarkvara ehk kui programm õpib ise märkama seaduspärasusi erinevates dokumentides. Lisaks on vajalik API ehk programmi liides, mille kaudu töödeldud arved automaatselt majandustarkvarasse saadetakse (Veskioja 2017).

Võimalik, et kasutusel olevat tarkvara saab ka parendada või programmil on juba olemas võimekus muudatuste tegemiseks. Olnevalt ettevõtte vajadustest võib automatiseerimise eelduseks olla uue tarkvara kasutusele võtmine. Parimad tehnilised võimalused tasub otsida koostöös IT-valdkonna spetsialistidega (Natarajan 2015). Kui ettevõttel endal puuduvad vastavate teadmistega töötajad, siis tuleb leida abi väljastpoolt ehk leida koostööpartnerid näiteks tarkvaraarendajate näol.

Nagu eelpool mainitud, siis ostuarvetelt vajalike andmete sisestamine programmi on tänapäeval asendumas e-arvete ja digiteerimisega ning ka pangaandmete sisestamist on võimalik API-lahenduste või failide sissetõmbamisega automatiseerida. Automatiseerimine kujutab finantsvaldkonnas ohtu nendele, kes ei suuda ega viitsi ajaga kaasas käia ning omandada uusi oskusi. Eesmärk on siiski pakkuda võimalust tegeleda olulisemate ja huvitamavate asjadega kui rutiinne töö (Tearu 2017).

Raamatupidajad vajavad baastadmiseid selleks, et automatiseeritud programm ka toimima hakkaks ning, et seda oleks algselt võimalik kontrollida. Raamatupidajatelt eeldatakse lisaks üldistele raamatupidamislikele teadmistele ka strateegilisi, analüütilisi ja IT-alaseid teadmisi (Nagarajah 2016). Nende teadmiste omandamise ning rakendamise eest peab hoolitsema ettevõtte juhtkond. Samuti tuleb enne tööprotsesside automatiseerimist veenduda, et selleks on piisavalt ressursse. Oma aja ning rahalise kulu nõuavad nii käivitamine kui protsessi lõpuni viimine.

Isegi kui kõik protsessid on automatiseeritud, vajab iga ettevõtte inimest, kes programmidest saadavat väljundit tõlgendada oskaks ehk raamatupidajat, kellel on vajalikud finantsalased teadmised. Raamatupidajast on saamas justkui „infosüsteemide haldur“, kes peab tundma pilvepõhist programmi ning suutma luua iga ettevõtte jaoks vajalikke süsteeme vastavalt programmi seadistuse võimalustele. Tema ülesandeks on jälgida teabevooge rakenduste ja aruandlusvahendite vahel andes sealjuures nõu klientidele finantsseisu osas (Oliver 2016).

1.4. Riskid automatiseerimisel

Suurim risk automatiseeritud süsteemile üleminekul on leida pakutavate programmide seast sobivaim. Raamatupidamisbüroo peab siinkohal arvestama nii raamatupidajate kui ka klientide soovidega. Tänapäevase seisuga on turule tulnud palju uusi tarkvara pakkujaid, kes kõik peavad konkurentsivõimeliseks aina rohkem pingutama. Reklaamitakse palju uudseid lahendusi, mida vanadel tarkvaradel ei ole. Küll aga pole võimalik kõiki programme läbi proovida vaid tuleb valida see, mis tundub tutvustuse ja suhtluse järel kõige parem. Näiteks kuna raamatupidamisbürool on palju väliskliente ning erinevates valuutades arveid ja pangakontosid, siis on valuutamaksete toimimise olulisus väga suur. Samamoodi mõjutab uue tarkvara valimist liidestuste olemasolu erinevate programmide vahel kui ka võimekus tulevikus muude tarkvaradega liidestumiseks.

Kuna ühelt programmilte teisele ülemineku on keerukas ja pikaajaline protsess, siis tekib siin ka rahaline risk. Oluline on välja selgitada kui pikalt tuleb kasutada paralleelselt vana ja uut tarkvara ning näiteks kui mitu klienti on võimalik korraga üle viia ja kas on ka selliseid kliente, kellele uus tarkvara mingil põhjusel ei sobi. Uus programm peab olema piisavalt võimekas, et kulud ei kasvaks liialt suureks.

Võimalus uuele programmile kiirelt üle minna mõjutab aga töötajate koolitamise vajadust. Mida kiiremini on võimalik minna üle uuele tarkvarale, seda kiiremini peavad ka töötajad uut programmi tundma õppima. Siin aga tekib risk, et töötajad ei ole muudatusteks valmis ning mõni neist võib isegi lahkuda. Ülemineku protsess tuleb muuta võimalikult sujuvaks.

Mitte vähem oluline risk on harjumuste ümberkujundamine. Raamatupidamisbüroos, kus on mitu raamatupidajat ja sadu kliente, tuleb hakata tasapisi muutma nii klientide kui raamatupidajate harjumusi igapäeva töös. Näiteks dokumentide saatmise aeg, töö prioritiseerimine, tähtaegade määramine jms. Lisaks tuleb selgitada töötajatele ning juhtkonna poolt kindlaks määrata ülemineku protsessi osad, luua vahe-eesmärgid ja panna paika tähtajad.

Uuemate programmide kasutusele võtmisel tuleb arvestada sellega, et lisaks praegustele töötajatele tuleb tulevikus pöörata tähelepanu ka uute inimeste koolitamisele. Värbamisel võib keeruliseks osutada uuendusmeelsete kandidaatide leidmine. Nii uutel kandidaatidel kui praegustel raamatupidajatel on hirm uue programmi ees, sest isegi kui omatakse väga pikaajalisi kogemusi, siis iga programm on erinev. Tekib hirm, et programmi ei osata kasutada ning seda tuleb juhtkonnal maandada tarkvarade koolituste näol.

Täiesti uue ja alles arengufaasis tarkvara valimisel tuleb silmas pidada riske selles osas, et kõik süsteemid ei ole veel välja arendatud ning ei pruugi ka koheselt toimida. Uuendusi ja muudatusi tuleb alustava tarkvara puhul ette rohkem kui juba toimivate tarkvarade puhul. Samas on vanad tarkvara pakkujad samuti kinni oma harjumustes ning lihtsam on alustada koostööd automatiseerimise osas pigem uute tegijatega.

2. RAAMATUPIDAMISLIKUD PROTSESSID RAAMATUPIDAMISBÜROOS

Raamatupidamislikud protsessid teenust pakkuvast ettevõttes ei erine oluliselt teistest, kuid siin on siiski nüansse, millega mujal arvestama ei pea. Suurim erinevus seisneb kliendibaasis, mis on väga mahukas ja kus igal kliendil on omad vajadused programmi osas. Erinevaid raamatupidamis-tarkvarasid on palju ning need on suunatud konkreetsetele sihtgruppidele. Intervjuust raamatupidamisbüroo operatiivjuhi ja pearaamatupidajaga selgus, et siinkohal sai määravaks suures osas tarkvaraarendajate avatus uutele väljakutsetele ning soov luua just selle büroo vajadustele vastav tarkvara. Kui tavapäraselt on automatiseerimise põhjuseks rahaliste kulude vähendamine, siis siin oli eesmärgiks ajakulu vähendamine ning kulude fikseerimine kliendi jaoks (vt Lisa 1).

Käesolevas peatükis tutvustab töö autor raamatupidamisbüroo üleminekut automatiseeritud tarkvarale ning hindab ja võrdleb erinevate raamatupidamisprogrammide võimalusi. Autor toob välja varasemalt kasutusel olnud programmide võimalused ning uute programmide eelised ja analüüsib nende kasutajasõbralikkust ajalises aspektist tuues välja erinevate tööprotsessidega seotud muutused. Viimaks teeb autor omapoolsed järeldused ja ettepanekud juhtkonnale automatiseerimise rakendamise osas.

2.1. HansaWorldi võimaluste ülevaade

Alates raamatupidamisbüroo loomisest 2008. aastal on raamatupidamisbüroos olnud kasutusel Excellent Booksi tarkvara HansaWorld bürooversioon. Tarkvara valiti peamiselt selle järgi, et tegu oli ja on ka täna ühe tuntuima tarkvaraga Eestis ning see sobis kõige paremini klientide nõudmistega. Samuti oli lihtne seda kasutusele võtta, sest enamus raamatupidajaid olid rohkemal või vähemal määral programmiga kokku puutunud. Seetõttu oli raamatupidajatel seda lihtsam kasutama hakata.

HansaWorld tegutseb juba 1988. aastast ning on püsinud tipus pikalt. Nii suuri servereid nagu raamatupidamisbürood vajavad ei olnud varasemalt ega pole ka tänapäeval palju. Veebitarkvarade maht on aga oluliselt suurem kui varasemalt. Serverite suur maht on mahuka kliendibaasiga ettevõtete jaoks oluline osa tarkvarast. Seetõttu sai ka algselt raamatupidamisbüroo tarkvaraks valitud just HansaWorld. Kuna raamatupidamisbürool on suurem vajadus tarkvarasse kasutajate lisamise võimaluseks, siis oli tarkvara puhul see võimekus väga olulisel kohal. HansaWorldis on lisaks ka tänaseni parimad võimalused valuutatehingute kajastamiseks.

Tarkvara valimisel on oluline, et raamatupidajad saaksid oma igapäevatööks kasutada võimalikult vähe programme korraga. 2008. aastal olid HansaWorldil olemas kõik moodulid peale palgamooduli. Selleks valiti kõrvale MeritPalk, mis on kasutusel tänaseni, sest tegu on kõige võimekama tarkvaraga palgaarvestuseks. Kuna tegu on ainult palgatarkvaraga, siis ei ole see nii üldine kui programmidesse sisseehitatud palgamoodulid ning kogu info on ajakohane ning seda uuendatakse jooksvalt vastavalt muudetustele palgaarvestuses.

Kuigi HansaWorldil on palju erinevaid mooduleid ja seadistusi, siis kõiki raamatupidamisbüroo ei kasutanud. Esiteks polnud kõikide moodulite kasutamiseks vajadust ja teiseks soli seadistuse protsess liialt keerukas. Tihti on raamatupidamisbüroo klientide igakuised dokumendid erinevad ning väga vähe on näiteks korduvaid müügiarveid. Arve käibemaksumäär ei sõltu välismaistel arvetel mitte nii väga arvel kajastatavast käibemaksumäärast vaid arve sisust, ettevõtte käibemaksukohustusest ja deklareerimise vajadusest. Samuti saadetakse tihti dokumente tagantjärele.

Kuna algselt saatsid kliendid raamatupidajale vaid PDF vormingus või prinditud panga väljavõtteid ja välismaiste klientide puhul on see seni väga aktuaalne teema, siis ei ole võimalik kasutada HansaWorldi võimekust väljavõtete importimiseks. Samuti ei ole raamatupidamisbüroo kunagi kasutanud HansaWorldi maksefailide koostamise võimalust, sest kliente, kelle puhul seda vaja läheb on vähe. Programmi seadistamine on HansaWorldis keerukas ja aeganõudev protsess ning pigem on raamatupidajad proovinud kasutada programmi lihtsustatult ning seadistustele võimalikult vähe aega kulutanud.

Raamatupidamisbüroos kasutati HansaWorldi aruannetest peamiselt bilansi, kasumiaruannet ja pearaamatut. Kuna algselt oli käibemaksuaruannete ümberseadistamine raske ning hea aruande põhi selleks puudus, siis kasutati varasemalt käibemaksuaruannete tegemiseks programmi

ise kliendi jaoks aruanded mõistetavaks tegema või nendes olevaid vigu selgitama. See on aga ajakulukas ning ebavajalik lisatöö.

Viimaste versiooniuuendustega tuli korduvalt ette olukordi, kus programmi uuenduse järel muudatustest raamatupidamisbürood ei informeeritud. Nagu näiteks 2018. aasta algul kaotas HansaWorld programmi uuendusega ära vajaduse iga uue kliendi lisamise järel tarkvara faili ümber nimetamiseks. Varasemalt pidid kõik raamatupidajad oma arvutis faili nime muutma, et näha uut ettevõtet, kes serverisse juurde lisatud on. Selle sama uuendusega tekkis ka probleem, kus iga kord kui uus klient lisati kadusid kõikidel serveris olevatel klientidel ära e-teenused ning need tuli uuesti igas ettevõttes aktiveerida. E-teenused, mida büroo peamiselt programmilt ootas olid Äriregistri päring, valuutakursside päring ning hiljem ka liidestus digiteerimistarkvaraga automaatselt arvete liikumiseks ühest programmist teise. Kõik need teenused on aga väga olulised igapäevaseks tööks ning ootamatu muudatus võib põhjustada palju lisatööd.

HansaWorldi uusi kliente lisasid raamatupidamisbüroos vaid paar töötajat just seetõttu, et varem tuli iga kliendi lisamise järel jälle tarkvara faili ümber nimetada ning kui neid kliente suvaliselt lisama oleks hakatud, siis oleks see palju segadust tekitanud. Lisaks tuli töötajatele anda programmis vastavad kasutajaõigused ning klientide lisamise protsessi näidata.

Kuna Eesti tarkvarade turg on seni olnud väga väike ning konkurents suur, siis enamik suuri tegijaid ei soovi teha koostööd uute tegijatega, sest neil on juba kindel klientuur olemas ning kardetakse oma kliente kaotada. Nii ei toiminud HansaWorldi ja Envoice vaheline info liikumine piisavalt hästi, et raamatupidamisbüroo saaks ellu viia ideid automatiseeritud protsessidest. Tuli leida tarkvara, kes on avatud koostööle teiste programmidega. Nagu aga selgus intervjuust juhtkonnaga, siis uue programmi leidmine oli väga keerukas ülesanne.

Kriteeriumid, mille alusel firmale sobiv programm leida sõltuvad ettevõtte tegevusest, töötajate arvust, struktuurist, käibest ja paljudest muudest näitajatest. Ühele võib olla oluline madal hind, kuid teisele hoopis veebivõimalused või tasuta klienditugi (Koov 2003, 13). Autori valitud raamatupidamisbüroo jaoks oli kõige olulisem, et uus süsteem hoiaks kokku võimalikult palju raamatupidajate väärtuslikku aega ning võimaldaks töömahtu ühtlustada. Samuti võimekus ja soov teiste programmidega koostööd teha ja liidestusi luua.

2.2. SmartAccounts'i võimaluste ülevaade

Nagu eelmises peatükis mainitud, siis uue programmi otsimisel oli olulisel kohal avatus teiste programmidega koostöö tegemiseks. Seega tuli leida tarkvara, mis liidestuks digiteerimisprogrammiga Envoice ja senise tööhaldustarkvaraga Scoro. Uus tarkvara pidi lisaks võimaldama asukohast sõltumatut ligipääsu andmist kliendile ning visuaalset ülevaadet finantsnäitajatest.

SmartAccounts näol on tegu veebipõhise majandustarkvaraga, millel on kõik vajalikud funktsioonid nii väikestele kui keskmise suurusega ettevõtetele (Smart Accounts OÜ 2018). SmartAccountsil on teiste rakendustega ühildumiseks olemas rakendusliides ehk API (application of program interface) ning nii ühildub see nii Scoro kui Envoicega. Liidestus on eelkõige oluline selleks, et ühes programmis juba seadistatud kontod, makseviisid, artiklid, objektid ja muu arvega seotud info liiguks ühest tarkvarast teise ilma topelt seadistusi tegemata.

Põhilised teenused, mida automatiseeritud tööprotsessidega programmid pakuvad on panga ja krediitkaardi tehingute import, automaatne palgaarvestus ning maksete import, deklaratsioonide koostamine, ostuarvete import ja vastuvõtmine, müügiarvete eksport ja väljasaatmine. Kõik need tegevused on korduvad ja suure tõenäosusega on neid võimalik muuta automaatseteks (Team Labs, Inc. 2017). Tänu rakendusliidesele toimivad kõik nimetatud protsessid ka SmartAccounts'is.

SmartAccounts'i tarkvaras on võimalik importida pangamakseid, mille abil siduda pangalaekumisi- ja tasumisi arvetega ja Maksu-ja Tolliameti liikumistega. Importides programmi kas XML või CSV failid pangaväljavõtetest üritab tarkvara luua seosed vastavate tarnijate, klientide ja võlgnevuste vahel. Kõige paremini toimivad ISO XML failid Swedbank, SEB, LHV ja Luminori pangaväljavõtete vahel. Hetkel on funktsionaalsus sobiv vaid euromaksetele, kuid lähiajal plaanitakse teha uuendusi selleks, et valuutamakseid oleks samuti võimalik impordifaili abil kajastada. Praegu tuleb need teha käsitsi ning iga valuuta tasumise või laekumise jaoks tuleb programmis luua uue valuutaga makseviis.

Lisaks ostu- ja müügiarvete ning palkade ja Maksu-ja Tolliameti liikumistele saab pangaimpordiga kajastada panga teenustasusid, kuid selleks tuleb pangakontod siduda tarnijaga. Näiteks Swedbank teenustasude jaoks on vaja luua uus tarnija Swedbank AS, seejärel suudab tarkvara kõik teenustasud tarnijaga siduda ning need tuleb ainult kinnitada.

Kui panga impordifaili üle vaatamine jääb mingil põhjusel poolikuks, siis tuleb selle jätkamiseks fail uuesti üleslaadida. Tarkvara tunneb ära need pangaread, mis on juba maksetega seotud ning üles jäävad need, millistega enne pooleli jäädi. See on hea juhuks kui mõni arve on puudu ning saadetakse hiljem järele.

Lisaks pangamaksete impordile on tarkvarast võimalik eksportida maksekorraldused. Nagu pangaimportki toimivad maksekorraldused veel ainult eurodes. Väga paljud raamatupidamisbüroo kliendid annavad raamatupidajatele oma ettevõtte pangakonto ligipääsud ning soovivad, et raamatupidaja maksed pankas lisaks. Käsitsi võtab see meeletult aega, kuid maksefaili importimine pankas on imelihtne. Selleks tuleb tarnijakaardile lisada pangakontod ning võtta programmist vastav maksefail ja laadida see pankas. Maksete alla jooksevad ainult arved, mis pole reaalse kassa- või pangamaksetega seotud, mis ennetab topelttasumiste tekkimist.

Selleks, et hoida kokku aega maksudeklaratsioonide koostamiselt ja kannete tegemiselt programmis on SmartAccounts võimalik iga kuu maksudeklaratsioonid automaatselt genereerida. Ilma seadistamata jooksevad käibedeklaratsioonile nii põhivormi info kui ka lisad. Samuti genereerib programm ühendusesisese käibe aruandeid. Raamatupidajal jääb vaid üle XML failid arvutisse salvestada ja Maksu- ja Tolliametis üles laadida ning seal kinnitada. Vajadusel tuleb SmartAccounts jälgida ega eelmisesse perioodi arveid lisatud pole, sest need deklaratsioonil ei kajastu. Peale maksudeklaratsiooni salvestamist programmis teeb tarkvara ära vastava pearaamatu kande, kas siis tõstes summa ettemaksu kontole või võlakontole. Pangamaksete alt on võimalik maksud märkida tasutuks kas pangakontolt või maksuameti ettemaksukontolt.

Tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni on samuti võimalik programmist välja eksportida. Hetkel toimib palgaarvestamine ainult residentist füüsilise isiku puhul ning mitteresidentide kohta deklaratsiooni ei genereerita. Seetõttu on raamatupidamisbüroo otsustanud paljud palgaarvestused jätta esialgu MeritPalka ning alles siis kui SmartAccounts saab valmis mitteresidentide palga- ja deklaratsiooniarvestused, tõstetakse võimalusel kogu palgaarvestus uude tarkvarasse. Küll aga toimib residentide palgaarvestus ning neid tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsioone saab võtta programmist välja sama lihtsalt kui käibedeklaratsioone. Eraldi pangamaksetega tuleb kajastada teisi deklaratsiooni lisasid nagu erisoodustused, kingitused, vastuvõtukulud, dividendide väljamaksmine ja muud.

Kuna raamatupidamisbüroo pole varasemalt teinud palgaarvestust ühes tarkvaras, vaid paralleelselt kahes, siis kui viia kõik palgaarvestused üle SmartAccountsi on aja kokkuhoid ka kannete tegemisel. Samuti on võimalik palgamaksed otse pankka eksportida nagu seda saab teha ostuarvetega. Erinevalt varasemast poleks vaja teha enam palgaarvestust ühes tarkvaras ning seejärel kandeid sisestada teise tarkvarasse käsitsi.

Arvete tasumiste ja laekumiste seisu kuvatakse SmartAccountsi kasutaja avalehel. Avalehe vaadet näeb ka ettevõtte omanik kui talle programmis vastavad õigused anda. Samuti saab omanik sisestada müügiarveid ning neid otse programmist välja saata. Smartaccounts näeb lisaks tavapärasele bilansile, kasumiaruandele ja rahavoogude aruandele ka näiteks müüгимarginaalide ja kassaaruandeid (Smart Accounts OÜ 2018).

Erinevalt varasemast tarkvarast saab SmartAccounts kliendile anda programmi ligipääsu ilma, et tal tekiks võimalus kogu klientide nimekirja näha. Programm võimaldab raamatupidajal seadistada kliendi jaoks vajalikud kasutajagrupid, millega on võimalik määrata nii õiguseid müügiarvete koostamiseks, palgaarvestuse kui ka näiteks ostu- ja müügireskontrode nägemiseks. Oleneb, mida parasjagu kuvada vaja on. Klientidele aga ei saa programmis anda tavakasutaja võimalusi, sest see eeldab väga palju selgitustööd ning siiski ei kata riski, et nad seal ilma kokkuleppeta programmi võimalusi katsetama ei hakkaks.

Kui klient on otsustanud, et soovib müügiarveid ise koostama asuda, siis tuleb raamatupidajal esmalt teha programmis vajalikud algseadistused olenevalt arvete sisust ja konkreetse kliendi vajadustest. Algseadistuste alla võivad kuuluda logode lisamine, müügiartiklite loomine, pangakonto andmete lisamine ja näiteks arvel kuvatav lisainfo viitenumbrite või eraldi maksustamise kohta. Lisaks on võimalik programmis ära seadistada ka perioodilised arved, milleks võivad olla igakuised rendi või konsultatsiooni arved. Sel juhul jääb kliendil üle arve programmist välja saata, sest perioodilistele arvetele on võimalik määrata tähtaeg, millal programm arve genereerib, näiteks iga kuu 5. kuupäev. Kui raamatupidaja on omapoolsed seadistused teinud, siis tuleks kliendile anda väike ülevaade müügiarvete koostamise võimalustest ning muudest olulistest nüanssidest, mida uue arve väljastamisel silmas pidada tuleb.

Kuna raamatupidamisbüroos on mitmeid kliente, kes kasutavad lisaks büroo teenusele ise mõnda tarkvara arvete koostamiseks, siis neile on see suur rahaline võit, et nad saavad kõike ühes kohas teha. Vastavalt kliendi vajadustele tuleb raamatupidajal näidata ette põhifunktsioonid arvete

koostamisel ning seejärel jääb üle vaid iga kuu arved enne deklaratsiooni esitamist üle vaadata kontrollides peamiselt sisu, kuupäeva ja käibemaksumäära vastavust raamatupidamiskliendi klientide andmetele.

Raamatupidamisklientide jaoks on kõige parem osa see, et aruanded on visuaalsed ning seetõttu kliendile kergesti mõistatavad (vt Joonis 1). Avalehel kuvatakse raha jääki ning nõuete ja kohustuste summat. Otse avalehelt on võimalik edasi liikuda üleval olevate arvete juurde ning vajadusel sealt arve meeldetuletusi saata või vaadata tasumata arvete nimekirja. Nii kaob paljude klientide puhul ära vajadus saata neile jooksvalt ostu- ja müügireskontrot, sest klient saab arvete seisuga avalehel ise jälgida. Samuti on võimalik kliendil koheselt raamatupidajat informeerida kui mõni arve on makstud sularahas, isikliku kaardiga või hoopiski tühistatud, kuid info on arve saatmisel edastamata jäänud.

Ettevõtte täna

Raha: 77 411.34

Nõuded kokku: 30 793.02

... sellest üle tähtaja: 26 753.02

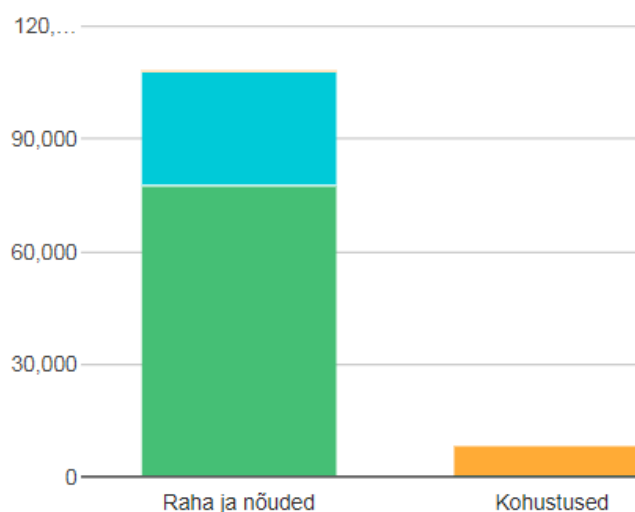
Kohustused kokku: 8 538.36

... sellest üle tähtaja: 6 031.01

Tellimusi summas: 0.00

Pakkumisi summas: 0.00

Valuuta: EUR

Joonis 1. Ettevõtte X avaleht
Allikas: Smart Accounts OÜ 2018

Avalehel kuvatakse ka viimase 6 kuu tulu, kulu ning kasumit ja enim müüdud müügiartikleid. Viimast on eriti mugav jälgida tootmisettevõtetel, et näha, millise toote müük läheb kõige paremini ning millise müügistrateegiat ehk muuta tuleks.

SmartAccounts on nii eesti kui inglise keelne ning arveid on võimalik nendes keeltes ka väljastada. Eelnevalt tuleb seadistada vaid vastavad dokumendimallid. Programmi paketid on mahupõhised ja fikseeritud kuutasuga ning seda on igakuiselt võimalik muuta (Smart Accounts OÜ 2018). Kõik dokumendid, mis liiguvad digiteerimistarkvarast SmartAccounts'i või on sinna lisatud manuaalselt säilitatakse pilvearhiivis.

Põhivara arvestus uues tarkvaras on oluliselt lihtsam, sest erinevaid seadistusi tuleb teha palju vähem. Erinevalt HansaWorldist on vaja seadistada ainult põhivara kaart, mitte erinevaid klasse ja grupe ning amortisatsioonimäärasid. Need on kõik juba vaikimisi seadistatud. Kõik seadistused saab teha ühel lehel. Põhivarade müümine ja mahakandmine on raamatupidajate jaoks lihtsamalt üles ehitatud ning muudatused tuleb teha vaid põhivarakaardil ning müügi või mahakandmise info lisada pearaamatu kandlele. Programm võimaldab automaatselt genereerida amortisatsioonikandeid ning hoiatab kui mõni põhivara hakkab amortiseeruma või on unustatud mahakandmine tarkvaras kajastada.

Kuna SmartAccountsil on palju võimalusi automatiseerimiseks ning teiste tarkvaradega ühildumiseks, siis kaob raamatupidamisbüroo jaoks ära väga palju topelt sisestustööd. Lisaks sellele on töötajate jaoks lihtsam kasutada igapäevaselt vähem erinevaid tarkvarasid.

2.3. Invoice võimaluste ülevaade

Invoice pakub omaltpoolt ostuarvete vastuvõtmist, kinnitusringide loomist, raamatupidamiskandeid ja kulujaotuseid ning arvete tasumise võimalust (Invoice OÜ 2018). Tüüparved, mis on paremini loetavad töödeldakse kiiremini – programm leiab arvelt tarnija, arve kuupäeva, maksetähtaja, arve numbril, sisu, käibemaksukoodi, arve ja käibemaksu summad. Automaatselt luuakse tarnija kaart, mille info pärineb Äriregistri infosüsteemist. Kuna Äriregistrist välismaiste tarnijate kohta infot ei saa, siis selle informatsiooni leiab programm arvelt. Kui arvel on olemas tarnija kontonumber või muu info, siis lisatakse see automaatselt tarnija kaardile. Olulisel kohal on kontonumber maksefailide koostamisel.

Arveid on võimalik Invoice üleslaadida telefonirakenduse abil, meili teel või otse tarkvarast failina. Ostuarveid saab meili teel või telefonirakenduse abil lisada üksikhaaval ning veebist 10 arvet korraga. Mitme arve lisamise võimaluseks otse veebist on vajalikud raamatupidaja õigused.

Üldjuhul kliendid seda võimalust ei vaja ning see on rohkem mõeldud raamatupidajale selleks puhuks kui klient soovib saata näiteks vanu arveid või terve kuu korraga. Selle vajalikkust üritavad raamatupidajad klientide harjumuste muutmisega kaotada. Kliendil on võimalik luua nii kulu- kui ka lähetusaruandeid Envoices, mis peale raamatupidaja poolsete konteeringute lisamist saadetakse edasi SmartAccounts. Tarkvara loeb ülespildistatud või skaneeritud arveid, PDF-arveid, ja XML-arveid.

Kui ettevõtte siseselt on vajadus mitme isiku kinnitusele, siis saab programmis luua kinnitusringid, mis annavad lisakontrolli võimaluse enne kui dokument edastatakse raamatupidamisprogrammi. Nii saab anda kinnitaja rolli tegevjuhile, finantsjuhile ja näiteks raamatupidajale (Envoice OÜ 2018). Kinnitusringid on eriti olulised ettevõtetele, kus on mitmeid objekte ja objektijuhte ning soovitakse ülevaadet nende poolt tehtud kulutuste osas.

Raamatupidamisbüroo kasutab digiteerimisteenust, mis koosneb ostuarvete vastuvõtmisest ja programmi poolt automaatselt info lugemisest. Raamatupidaja ülesandeks jääb vaid kontrollida arve kuupäeva, sisu ning lisada vajadusel kulukontod ja käibemaksumäärad. Viimaseid on võimalik tarkvaras dokumendimallide näol automatiseerida. Lisaks tuli Envoice hiljuti välja iseõppiva tehisintellektiga ehk programm õpib ajaga ise märkama seaduspärasid erinevates dokumentides ja pakub automaatselt enimkasutatavaid kulukontosid. Tarnijatele on võimalik vaikimisi käibemaksumäärad määrata. Iseõppiva tehisintellekti puhul aga pakub tarkvara ise mälu järgi viimati kasutatud kontot ja käibemaksumäära.

Lisaks iseõppivale tehinsintellektile on Envoices varasemast ajast saati võimalik luua konteerimismallid, mida on mugav kasutada korduvate või perioodiliste arvete saamisel. Konteerimismalle saab luua nii üldiseid, mille puhul arvestatakse sarnaseid teenuseid või kaupaid, mida soetatakse erinevatelt tarnijatelt kui ka tarnijapõhiseid, millele on võimalik lisada lepingu- ja viitenumbreid. Lisaks saab malli seadistada arvepõhiseid ja arvereapõhiseid. Arvepõhise malli puhul saab arve summa kanda korraga kuluks või jagada protsentide alusel. Arvereapõhine mall võimaldab kanda arveridasid erinevatesse kuludesse (Envoice OÜ 2018).

Kuigi Envoice tarkvaral on ka müügiarvete koostamise võimekus, kust on võimalik arveid PDF või XML vormingus väljastada ning märkida laekumisi, siis raamatupidamisbüroo jaoks on oluline kliendile anda need võimalused vaid ühes tarkvaras. Kui kliendile antakse Envoice ligipääs, siis talle müügiarvete koostamise võimalust seal ei kuvata, seda tehakse vaid SmartAccounts.

Envoice eesmärk on olla arvekeskuseks ning kogu ülejäänud raamatupidamine on kliendi jaoks nähtav SmartAccounts. Seda selleks, et kliendi jaoks ei tekitaks segadust olukord, kus ta saab mõlemas programmis justkui samu asju teha. Selline olukord tähendaks jälle suurt ajakulu selgitustööle ning võimalusel püüab raamatupidamisbüroo seda vältida.

Raamatupidamisbüroo märgib tasumisi enamasti SmartAccounts, kuid näiteks sularahas makstud arvetele on see võimalik lisada juba Envoices ning tänu liidetusele kajastatakse infot samamoodi SmartAccounts. Ehk Envoices on samad võimalused nagu SmartAccounts – lisada tasumisi, laekumisi ja koostada maksefaile. Küll aga nagu varasemalt mainitud, siis soovib raamatupidamisbüroo oma töötajatele anda kasutamiseks võimalikult vähe programme ning seetõttu teevad nemad seda vaid ühes programmis.

Kogu kontoplaan, artiklid, objektid, käibemaksumäärad, tarnijate info ja muu selline tuleb Envoice läbi programmiliidese, mille jaoks võtmed saadakse raamatupidamistarkvarast. Seega kui tuleb ette uusi kontosid või objekte, siis tuleb need luua SmartAccounts ning seejärel Envoices sünkroniseerida. HansaWorld aga ei võimaldanud sünkroniseerimist ning iga kord kui tegu oli uue konto või objektiga, siis tuli see mõlemasse tarkvarasse lisada. See on aga liialt aeganõudev protsess ja seetõttu HansaWorld ei sobinud. Nii Envoice kui Smartaccounts suur pluss on nende huvi oma programmi arendada vastavalt klientide vajadustele, et see sobiks võimalusel kasutamiseks kõigile ning muudaks igapäevased rutiinsed tegevused automaatsemateks.

2.4. Automatiseerimise eesmärk raamatupidamisbüros

Kui üldjuhul on ettevõtete eesmärk automatiseerimisel vähendada kulusid programmidele, siis selle raamatupidamisbüroo eesmärk on vähendada ajalist kulu. Antud juhul tähendab see seda, et kuigi SmartAccounts ja Envoice kulud on kõrgemad kui varasemalt kasutusel olnud HansaWorldi kulud, siis sealt võidetav ajakulu kaalub selle üle. Kui seniste klientide peale kulub nüüdsest vähem aega, siis on võimalik raamatupidamiskliente juurde võtta ning seejuures kasvavad ka tulud.

Lisaks kui väheneb ajakulu kliendile andmesisestusliku töö pealt, siis on võimalik raamatupidajal tegeleda rohkem kliendi nõustamisega nii finantsalaselt kui ka jooksvate küsimustega. Varasemalt oli kuu alguse töömaht nii suur, et sellest kannatas kliendisuhtlus ning töötajad ei jõudnud

süveneda klientide küsimustesse. Töömahu ühtlustamine parandab oluliselt pakutava teenuse kvaliteeti.

Kuna uus teenus võimaldab klientidel ise oma finantsandmeid vaadata, siis muutuvad kindlasti nendepoolsed küsimused raamatupidajatele spetsiifilistemaks ning võivad esialgu olla seotud rohkem tarkvara võimalustega. Kuid just nii ongi võimalik raamatupidajal tegeleda nõustamisega ning rakendada oma teadmisi raamatupidamisest palju efektiivsemalt kui lihtne arvete sisestus. Raamatupidajal tekib rohkem aega ka enesearendamiseks.

Automatiseerimine on ettevõttes olulisel kohal olnud juba mitu aastat, sest nagu ütles operatiivjuht ka intervjuus, siis alati on soovitud olla uuendusmeelsed ning teistest konkurentidest sammukene eespool. Sellepärast soovitakse lisaks raamatupidamisele parandada ka teiste valdkondade töö efektiivsust. Kuna ettevõtte missioon on muuta äri lihtsaks, siis soovivad nad seda teha nii oma klientide kui ka töötajate jaoks.

Kui pakutava teenuse kvaliteet paraneb, siis saab parandada arvete haldust, sest ülevaade igapäevastest tegevusest muutub selgemaks. Siinkohal oli hea võimalus fikseerida hinnad juba olemasolevate klientide jaoks. Arvete haldus vajab üle vaatamist ning kliendile oli hea hindade fikseerimist pakkuda koos uue ja parema raamatupidamisteenusega. Kuna uus teenus erineb väga palju vanast, siis otsustas juhtkond hinda tõsta. Nii katab raamatupidamiskliendi teenuse maksumus temale tehtavad kulutused.

Kui tavapärastelt püüavad ettevõtted automatiseerimise protsessidega optimeerida tööjõukulusid, siis selles raamatupidamisbüroos jäävad tööjõukulud samaks. Tehtava töö väärtus aga kasvab, sest raamatupidajatel on tänu paremale teenusele võimalik teenindada rohkem kliente. Kuna ettevõtte soovib enda firma raamatupidamist automatiseerida, siis maksimaalseks uue teenuse kasutamiseks hakkavad nemad samuti igakuiseid teenuse arveid väljastama uudsete e-arvetena, et julgustada ka oma kliente uutest võimalustest maksimumi võtma.

2.5. Üldised muudatused raamatupidamisprotsessides

Tarkvara vahetama asudes tuleb alati arvestada ajutise kulude kasvuga. Autori valitud näite puhul venis raamatupidamisbüroo ülemineku plaanitus pikemaks. Esiteks seetõttu, et oldi erasektoris

esimesed, kes oma tööprotsesse automatiseerima hakkasid ning teiseks muutusid aja möödudes nii vajadused kui digiteerimistarkvara eesmärk. Kui autor uuris juhtkonnalt kust tuli üldse plaan oma tarkvara väljavahetamiseks ja automatiseerimise rakendamiseks, siis vastas operatiivjuht, et nemad on alati soovinud olla võimalikult uuendusmeelsed ja konkurentidest sammukese ees (vt Lisa 1).

Juba 2015. aastal astus ettevõtte esimesi samme paberivaba raamatupidamise poole. Esmalt mõeldi täiesti uue tarkvara peale, kuid kuna valitud koostööpartneri plaanid muutusid, siis tuli oma plaane muuta ka bürool. Envoicest on aja jooksul saanud raamatupidamistarkvara asemel arvete digiteerimiskeskus. Enam kui 2 aastat on püütud ühildada Envoice seni kasutusel olnud raamatupidamistarkvaraga HansaWorld.

2018. aasta alguses jõuti järeldusele, et raamatupidamistarkvara tuleb välja vahetada, sest HansaWorld ei olnud piisavalt avatud Envoice'ga oma andmeid jagama ning seetõttu liidestumine ei toimunud. Eraldiseisvatena toimisid mõlemad tarkvarad hästi, kuid info ei liikunud perfektselt üle ning raamatupidajad pidid teostama väga palju kontrolli ning tegema igapäevaselt seadistusi mõlemas tarkvaras. Raamatupidamisbüroo eesmärk oli aga ajakulu vähendada, mitte tõsta. Seetõttu tuli leida uus raamatupidamistarkvara, millega oleks võimalik plaanitud eesmärk saavutada.

Kõige keerulisem protsess oli sellise uue programmi valimine, mis vastaks nii klientide kui raamatupidajate vajadustele. Klientide jaoks on juba aastaid olnud oluliseks küsimuseks ligipääsu omamine tarkvarasse ning visuaalsed aruanded, samuti valuutamaksed ning kuluaruannete koostamise võimalus ning muidugi võimalikult ajakohane informatsioon. Raamatupidajate jaoks on oluline tööjaotuse parandamine ning võimalus jooksvaks raamatupidamiseks. Nii ei kuhju kõikide dokumentide sisestamine ühele perioodile ning aega on lihtsam planeerida. Samuti on nii lihtsam teineteist puhkuste ajal asendada. Siinkohal soovis juhtkond hoida aega kokku igapäevastelt sisestustöödelt ning ühildada ettevõttes kasutusel olevad tarkvarad.

Nagu varem mainitud, siis pidi uus programm liidestuma hästi digiteerimistarkvaraga ning tööhaldustarkvaraga. Valik raamatupidamistarkvarade turul on üha suurem ning väga paljud soovivad ise programmide arendamiseks teha koostööd raamatupidamisteenust pakkuvate ettevõtetega. Siin on aga suur risk selles, et ei osata päriselt hinnata ettevõtte vajadusi ja uue

tarkvara võimalusi. Seega pidi uus tarkvara olema valmis ka muudatuste tegemiseks vastavalt raamatupidamisbüroo vajadustele.

Nii jõuti tarkvarani SmartAccounts, mis on turul olnud 2012. aastast. Nemad olid nõus liidestuma Envoicega ning pakkusid võimalust mõnda aega tarkvara katsetada, et otsustada, kas see sobib ja mida oleks muuta vaja. Lisaks oli neil juba olemas liidestus tööhaldustarkvaraga Scorot. Seni arvas raamatupidamisbüroo juhtkond, et neile ei sobi Envoice, kuid uue tarkvara kasutusele võtmine näitas, et asi oli hoopis HansaWorldi võimalustes ja arengusoovis.

Kuna nii Envoice kui ka SmartAccounts puhul on tegu raamatupidajate jaoks uute tarkvaradega, siis andis juhtkond töötajatele aega nendega ise tutvumiseks. Kõik raamatupidajad said esmalt katsetada Envoice 2016. aastal kui üks raamatupidaja koos assistendiga oli mõnda aega juba programmi kasutanud ja teinud arendajatele erinevaid ettepanekuid funktsioonide osas. Teised töötajad said konsulteerida nii selle raamatupidajaga kui ka juhtkonnaga või arendajatega otse. 100%-liselt kasutasid arengufaasis programmi vaid 2 raamatupidamisklienti.

2017. aastal seati raamatupidajatele eesmärk lisada Envoice vähemalt 1 klient, kelle kaudu programmi tundma õppida ning liidestusi HansaWorldiga kasutada. Kahjuks tol korral seda käima ei saadud ning ettevõtteid tõsteti tagasi HansaWorldi. Envoice jäi kasutama ainult üks raamatupidaja oma ühe suure kliendiga, kelle jaoks olid olulised kinnitusringid ja objektiarvestus ning HansaWorld oli selles osas kehvem.

2017. aastal uue programmi otsimisega aktiivselt ei tegeletud ning loodeti HansaWorldi arengu peale, kuid 2018. aasta alguses läksid otsingud taas käima ning leiti SmartAccounts. Ka siin said raamatupidajad esmalt asuda ise katsetama ning tasapisi ettevõtteid uude tarkvarasse lisama. Esiialgu seda pigem teha ei julgetud, sest kardeti varasemat topelttöö tegemist. Aktiivselt hakkasid raamatupidajad uue tarkvara peale üle minema alles suvel kui kiirem periood möödus ja mõned katsetused paari töötaja poolt juba tehtud. Raamatupidamisbüroo eesmärk on 2018. aasta lõpuks lisada uude tarkvarasse kõik ettevõtteid, kelle jaoks programm sobib.

Parim viis programmi tundma õppimiseks on läbi kasutajakogemuse ning omavahelise info jagamise. Viimastel kuudel on hakatud ka koosolekutel üldiseid teadmisi rohkem jagama ning see on andnud töötajatele julgust üleminekuks, sest erinevalt HansaWorldi ja Envoice vahelisest liidestusest on nüüd topelt töö tegemine minevik ning raamatupidajad näevad siin reaalselt ajavõitu.

Nii heade kui halbade kogemuste jagamine uuele programmile üleminekul on oluline osa protsessist. Lisaks kogemuste jagamisele on ka mõlema tarkvara esindajad käinud omapoolseid nippe jagamas.

Ülemineku protsessis omab väga suurt tähtsust algsaldode üleviimine. Üleminek on ajamahukas ning kui kliente on palju, siis tuleks seda teha järk-järgult. Korraga tõsteti ühest programmist teise mõned ettevõtted kuus, sest kuni 20. kuupäevani on tööd palju. Tänapäevaks on enamus kliente uude tarkvarasse üle viidud.

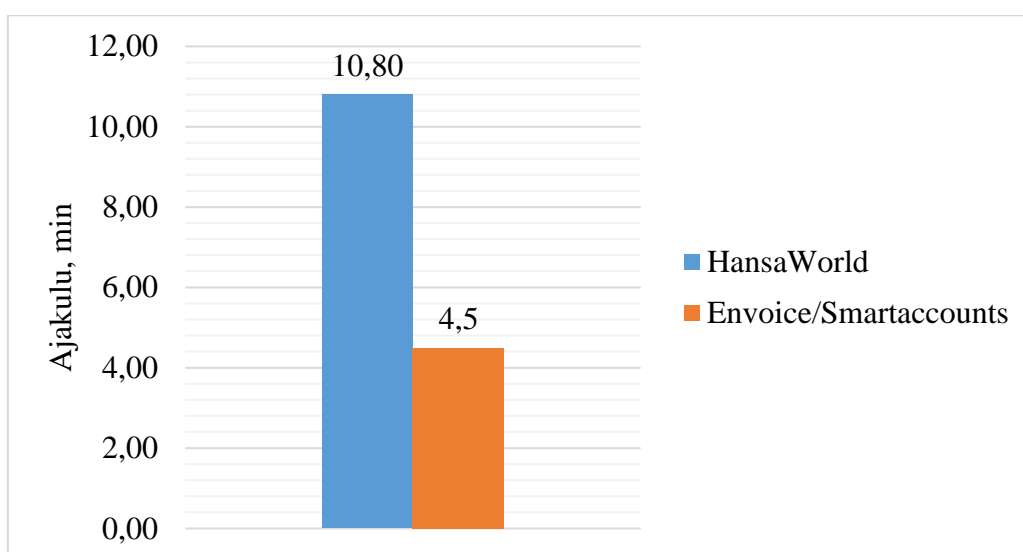
On ka ettevõtteid, keda hetkel üle viia ei saa, sest tarkvara võimekus ei ole veel piisav selleks, et aja kokkuvõtteid ka nende puhul tekiks. Näiteks kui on palju valuutatehinguid, mis hetkel uues tarkvaras kauem aega võtavad. 2019. aastaga plaanitakse üle viia kõik ettevõtted, et vähendada hetkel tekkinud topelt programmi kulusid.

Enne Invoice kasutama asumist tuleb teha seadistused raamatupidamistarkvaras. Ettevõtte lisamiseks on vaja sisestada ettevõtte nimi, registrikood, käibemaksukohuslase number, e-posti aadress ning valida, kas luuakse vaikimisi artiklid või kopeeritakse andmed teise ettevõtte alt. Teise ettevõtte alt on võimalik kopeerida kontoplaani, aruannete seadeid, vaikimisi kontosid, dokumendimalle, käibemaksumäärasid ja riike. Raamatupidamisbüroo erisusena tuleb raamatupidajal lisada administraatoriteks ka pearaamatupidaja ja kvaliteedijuht. Seda juhaks kui on vaja tööülesandeid kellelegi teisele jagada või teha muudatusi arvelduse seadistustes. Selleks, et raamatupidamisklient ei saaks tarkvaralt arveid tuleb ettevõtte siduda raamatupidamisbüroo arvelduskontoga.

Kuna Smartaccounts pakub täna nii mahupõhist kui fikseeritud kuutasuga maksustamisviisi, siis tuleb raamatupidajal vanade klientide üle viimisel otsustada, milline pakett just sellele kliendile sobiks. Mahupõhine arveldus sobib alustavale ettevõttele, kellel on vähe raamatupidamises kajastamist vajavaid tehinguid. Fikseeritud kuutasu pigem aktiivsele ettevõttele, sest kuutasu on olenemata kannete arvust sama. Maksustamisviisi saab vajadusel iga kuu muuta. Selline vajadus võib tekkida alustavate klientidega, kelle puhul igakuine maht pole veel välja kujunenud. Kui pakett valitud, siis tuleb SmartAccountsist taotleda liidestuse võtmed, et siduda raamatupidamistarkvara arvete keskusega Invoice. Kui liidestuse võti käes, tuleb asuda Invoice klienti lisama. Kuna Invoice uue ettevõtte lisamise süsteem liidestub Äriregistriga, siis tuleb vaid nimekirjast õige ettevõtte valida ning kogu informatsioon on olemas.

Peale seda saab otsustada, milliseid pakette ostuarvetel, digiteerimisel ja müügiarvete koostamisel vajatakse. Taas tuleb liikuda tellimuse ja tasumiskonto lisamise juurde. Ka siin tuleb valida arve saajaks raamatupidamisbüroo. Viimaseks punktiks on liidestuse võtmete lisamine Envoice tarkvarasse ja arvete edastamise ning konteerimise reegli määramine. Kõik kontod, artiklid, objektid jms sünkroniseeritakse automaatselt kui liidestuse võti lisatud.

Autor võrdles ajakulu uue kliendi lisamisel Hansaworldi ning Smartaccounts ja Envoice. Kui varem võttis ühe ettevõtte info täitmine HansaWorldis aega keskmiselt 10 minutit, siis nüüd kulub kahte programmi paralleelselt info lisamisele poole vähem aega (vt Joonis 2).

Joonis 2. Ajakulu võrdlus tarkvara seadistamisele
Allikas: autori koostatud

Eelnevalt oli tegu keerukama protsessiga ning tuli programmis kasutajatele luua eraldi õigused. SmartAccounts ja Envoice klientide lisamise protsess on lihtsam ja loogilisem. Seetõttu otsustati, et iga töötaja lisab oma olemasolevad kliendid ise uude tarkvarasse. Uusi kliente jäävad programmi lisama siiski põhiliselt pearaamatupidaja ja kvaliteedijuht.

Kuigi uute ettevõtete lisamise protsess võtab nüüdsest vähem aega, siis suurem ajakulu on programmi esmasel seadistamisel. Seadistused nii ettevõtte andmetes, kontoplaanis kui müügiarvete dokumendimallides on individuaalsed ning võimalik ära teha enne kliendile ligipääsu andmist. Nagu eelnevalt mainitud, siis algsaldode üleviimine on üks olulisemaid protsesse. Selleks aga tulebki luua mitmeid uusi kontosid, ostu- ja müügiartikleid, tasumisviise, pangakontosid ja

muud kliendi raamatupidamisele iseloomulikku. Täiesti uue kliendi lisamise puhul tuleb luua esmalt kasutajagrupp omanikule ligipääsude andmiseks ning vajadusel ka teiste töötajate õigused. Tuleb välja selgitada, kas klient soovib ise müügiarveid koostada või teeb seda raamatupidaja ning millised aruanded kliendi jaoks olulised on. Kõik see on võimalik enne ligipääsude andmist ära seadistada ning HansaWorldi kliendi lisamisel need etapid puudusid.

Uue tarkvara tundma õppimine ja algseadistuste tegemine võtab raamatupidaja jaoks aega, kuid veelgi ajakulukam on harjumuste muutmine. Viimane nii raamatupidajate kui klientide puhul, kellest kogu tööprotsessi sujumine sõltub. Ümber tuleb harjuda nii uue programmi kui ka dokumentide edastamise muudatustega. Dokumentide edastamise muudatus puudutab enim kliente, kes varem saatsid dokumente kord kuus, kuid ka neid, kes kasutavad arhiveerimiseks erinevaid servereid. Arveid tuleb erinevalt varasemast saata programmi igapäevaselt, kas meili teel või läbi telefonirakenduse neid üles pildistades.

Samuti kaob klientide jaoks ära vajadus dokumente veel lisaprogrammidesse või arvutisse salvestada, sest tarkvarad säilitavad dokumente pilves. Kui varasemalt tegeles raamatupidaja kliendi dokumentide sisestamise ja deklaratsioonide esitamisega peamiselt kord kuus ning sisestas kogu perioodi andmed ära ühe korraga, siis uus tarkvara muudab seda paljuski. Esimene muutus toimub kliendi harjumuse muutmises ehk arved tuleb digiteerimistarkvarasse esitada nende saabumise või tekkimise hetkel. Meili teel edastatavad arved on võimalik suunata koheselt digiteerimistarkvara meiliaadressile ning pabertšekid üles pildistada ja rakenduse kaudu tarkvarasse saata.

Raamatupidamises tuleb luua uus süsteem kliendihalduseks. Digiteerimistarkvara Envoice teavitab raamatupidajat kui programmi on edastatud uued arved ning kõikidel klientidel raamatupidaja nimekirjas on programmi sisselogides juures märge selle kohta, et arved vajavad tähelepanu. Keerulisem on olukord juhul kui raamatupidajal puudub ligipääs kliendi pangakontole ning seetõttu pole võimalik igapäevaselt märkida tasumisi ja laekumisi. Küll aga on võimalik selliste klientidega teha kokkulepe, et nad saavad näiteks kord nädalas panga väljavõtte ning seejärel näevad programmist kõige aktuaalsemat infot. Kui aga raamatupidajal on olemas pangakonto ligipääs siis võib makseid siduda igapäevaselt ning vajadusel arveid pank kliendile kinnitamiseks lisada.

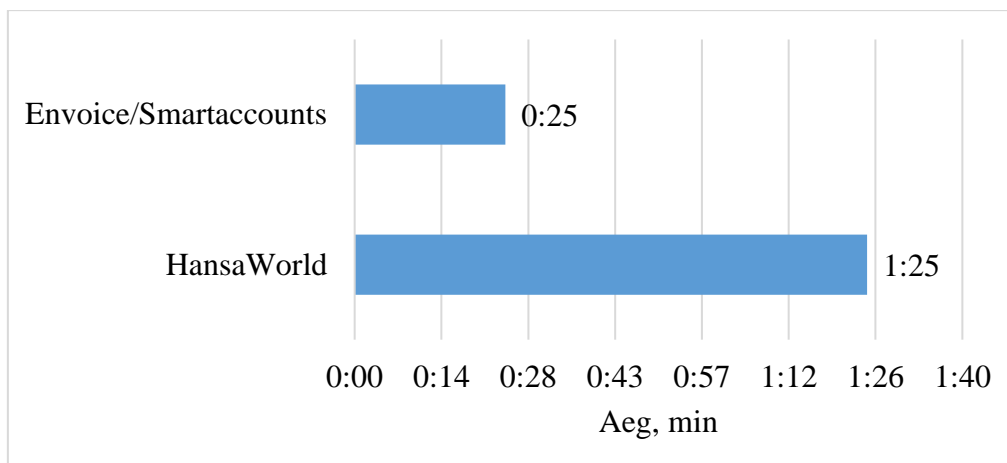
2.6. Muutused raamatupidamislikes protsessides

Raamatupidamisbüroo jaoks on kõige olulisemaks osaks digiteerimisteenuste puhul see, et klient saab oma kuludokumentid programmi saata ükskõik millal ning nii jõuavad need raamatupidamistarkvarasse kiiremini ja tänu digiteerimisele võtab nende töötlemine vähem aega. Raamatupidaja ülesandeks võib vajadusel jääda konteeringute määramine, käibemaksukoodide ülevaatamine ja mõnel juhul ka kandekuupäeva kontrollimine. Viimane vaid juhul kui klient edastab programmi dokumente tagantjärgi.

Siiski ei sõltu sellise teenuse puhul dokumentide edastamine enam ajast, meilide läbivaatamise kiirusest ega ka klientide mahust. Samuti väheneb järelpärimise vajadus, sest klient saab arve saata digiteerimisse kohe saabumise või tekkimise hetkel mitte ei pea kuu lõpus näpuga järke ajama, millised kulud ja millal on tehtud ning kas kõik dokumendid on säilitatud. Nagu eelnevalt mainitud, siis varasemalt võttis raamatupidaja korraga ette kogu eelneva kuu dokumendid ja sisestas neid klientide kaupa tarkvarasse.

Kui võrrelda arvete sisestamisele kuluvat aega HansaWorld tarkvaras ilma digiteerimisteenuseta ja arvete sisestamisele kuluvat aega SmartAccountsi ja Envoice liidestuse korral, siis on ajakulu poole väiksem. Seda on näha eelkõige uue tarnija lisamise vajadusega arvetelt. Envoices teeb selle ära juba digiteerija ja raamatupidajale jääb ainult konteeringimine, käibemaksu määra kontroll ja arve kuupäeva kontroll. HansaWordis on protsess aeganõudvam. Eriti juhul kui tegu ei ole Eesti ettevõttega, kelle andmed Äriregistri süsteemist kättesaadavad on, vaid need tuleb arvelt esmalt leida ja siis tarnija kaardile käsitsi lisada. Envoice digiteerimisteenuse puhul täidetakse tarnija kaart juba digiteerimises.

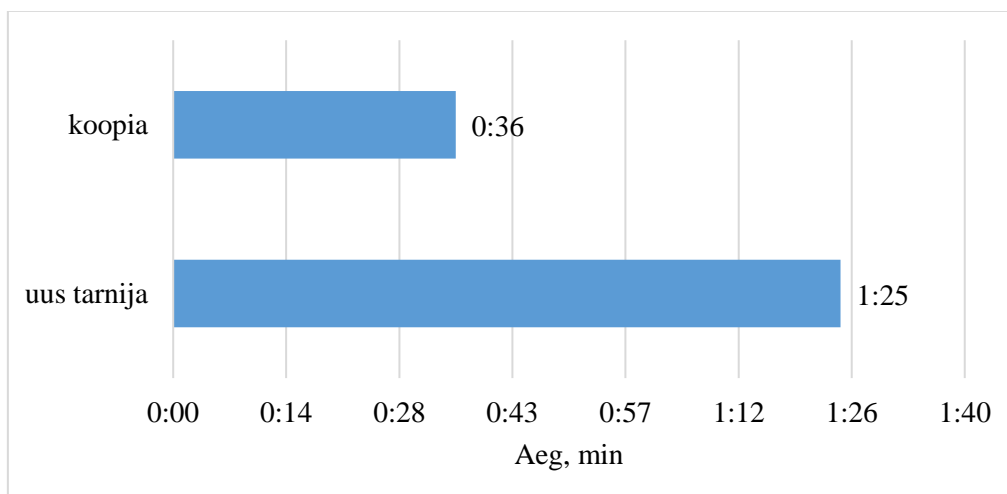
Autor võrdles välismaise arve sisestamise ajakulu mõlemas programmis ning uue tarnija lisamisega arve sai Envoices sisestatud kõigest 25 sekundiga, HansaWorldis võttis see aega täpselt minut kauem (vt Joonis 3).

Joonis 3. Ajakulu võrdlus ühe arve sisestamisele

Allikas: autori koostatud

Kui luua HansaWorldis koopia eelmisest arvest, siis väheneb arve sisestamisele kuluv aeg peaaegu minuti võrra (vt Joonis 4). Arve kõikide komponentide sisestamine võtab aga aega oluliselt kauem kui Envoice digiteerimisega SmartAccounts'i edastatud arve. Siinkohal ei ole arvestatud programmipoolseid eeliseid automaatse konto ja käibemaksumäära sisestamise osas. Tõenäoliselt oleks ajakulu siis veelgi väiksem, sest raamatupidaja ülesandeks jääks vaid Envoices arve kontroll ja edastamine SmartAccounts'i.

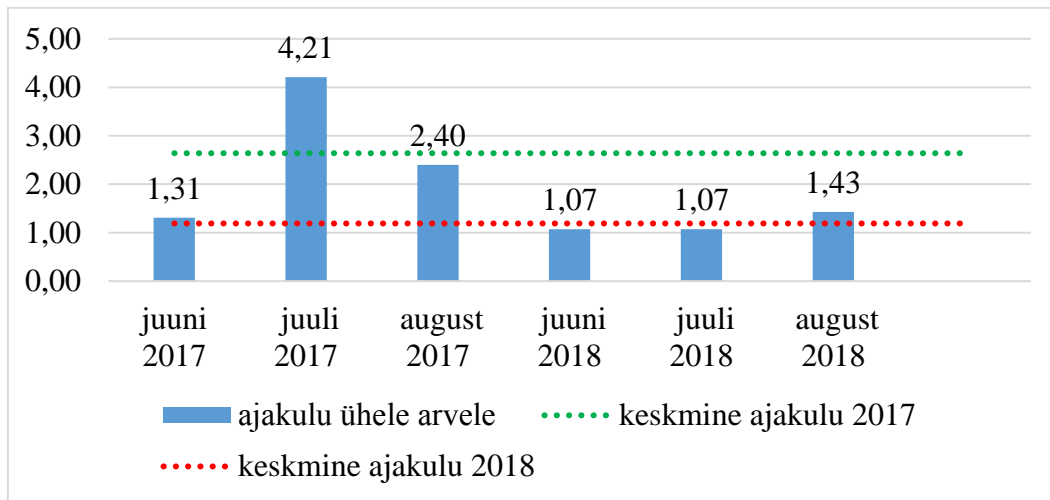
Joonis 4. Ajakulu koopia tegemisel vs uue tarnija lisamisel HansaWorldi

Allikas: autori koostatud

Autor võrdles ka ettevõtte X arve sisestamisele keskmiselt kuluvat aega 2017. aastal ja 2018. aastal ajavahemikus juuni-august. Ettevõtte X hakkas Envoice digiteerimisteenust kasutama

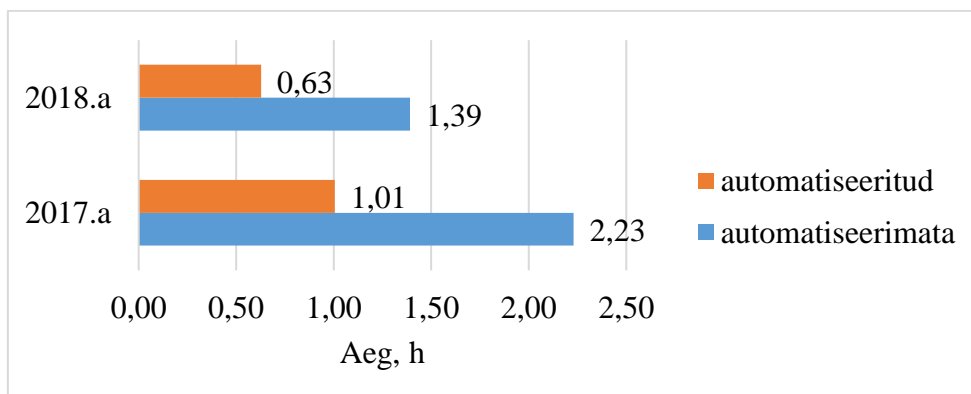

juunist 2018. 2017. aastal võttis ühe arve sisestamine HansaWorldi aega keskmiselt 2,64 minutit. Envoices kulub selle kliendi puhul ühele arvele 1,19 minutit (vt Joonis 5).

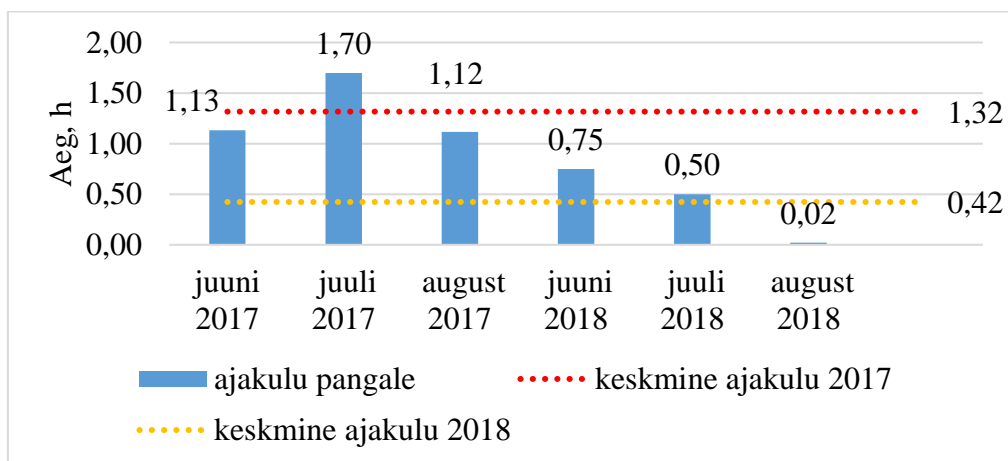
Joonis 5. Ettevõtte X ühe arve sisestamisele kuluv aeg 2017 vs 2018
Allikas: autori koostatud

Veel paremaks ülevaateks võrdles autor selle sama kliendi arvete sisestamiselt tulenevat võitu 2017. aasta ja 2018. aasta arvete pealt. Eelmisel aastal oli ettevõttel X ühes kuus ostuarveid keskmiselt 51 ja nende sisestamisele kulus keskmiselt 2,23 tundi. Kui aga 2017. aastal oleks ajakulu ühele arvele olnud 1,19 minutit, siis oleks 51 arve sisestamisele kuluv aeg 1,01 tundi ehk arvete sisestamisele kuluv aeg paraneb tänu digiteerimisele rohkem kui üks tund (vt Joonis 6). 2018. aastal oli arveid ühes kuus keskmiselt 32 ning ajaline võit automatiseeritud protsesside korral oleks peaaegu 40 minutit.

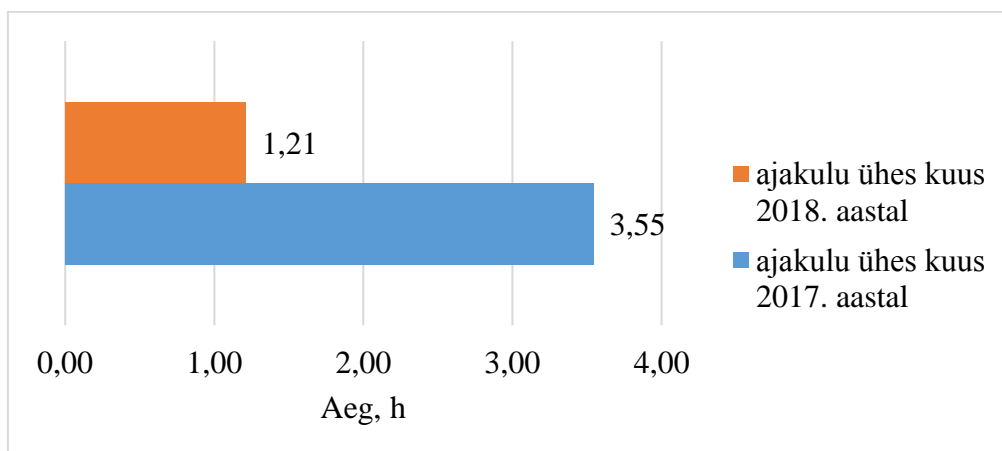
Joonis 6. 2017 vs 2018 keskmine ajakulu ühes kuus arvete sisestusele automatiseeritud ja automatiseerimata protsesside korral
Allikas: autori koostatud

Kui raamatupidaja omab ligipääsu ka kliendi pangale, kust on võimalik võtta XML pangafail maksete sidumiseks, siis saab aega kokku hoida tasumiste ja laekumiste märkimiselt. Ettevõtte X makseid märgiti 2017. aastal käsitsi ning 2018. aastal hakati kasutama panga importi SmartAccoutsis. Keskmine ajakulu pangaväljavõtte sisestamisele vähenes 1,32-lt 0,42-le tunnile (vt Joonis 7).

Joonis 7. 2017 vs 2018 ajakulu panga väljavõtte sisestusele
Allikas: autori koostatud

Kui võtta arvesse, et keskmiselt kulus 2017. aastal ettevõtte X arvete ja panga väljavõtte sisestusele 3,55 tundi ning 2018. aastal on sama kliendi ajakulu 1,21 tundi, siis saaks varasema ajaga võrreldes teenindada nüüd vähemalt 3 klienti. See näitab, et raamatupidamisbürool on võimalik automatiseeritud protsesside tagajärjel teenindada rohkem kliente.

Joonis 8. Ettevõtte X arvete ja panga väljavõtte keskmine sisestusaeg ühes kuus 2017 vs 2018
Allikas: autori koostatud

Kui kliendile on antud ligipääs raamatupidamistarkvarasse ning ta soovib seal ise müügiarveid koostada ja väljastada, siis tuleb raamatupidajal teha mõningad eelseadistused protsessi sujuvaks toimimiseks. Esmalt tuleks seadistada kliendi andmed lisaks nendele, mis said juba ettevõtte lisamisel seadistatud. Nagu näiteks panga kontonumber, swift aadress, panga aadress, kliendi meiliaadress, vajadusel telefoninumber ja ettevõtte logo ning lisainfo arvele ja müügiartiklid. Lisainfo arvel võib olla tekst selle kohta, et arve tasumisel tuleb märkida arve number või viitenumber kui ka näiteks info pöördkäibemaksu rakendamise kohta.

Peale seadistust tuleb kliendile näidata, kuidas on võimalik lisada uusi kliente või teha koopiat eelmisest arvest. Samuti tuleb selgitada, milline müügiartikkel tuleb arvele lisada ehk tuua välja müügiartiklite erinevused. Eriti oluline on see juhul kui klient müüb kaupu või teenuseid nii Eestis, Euroopa Liidu siseselt või Euroopa Liidust välja. Kindlasti tuleb mainida käibemaksukoodi tähtsust kliendikaardil. Lisaks sellele saab vajadusel kliendi jaoks koostada perioodilisi teenuse arveid ning määrata, mis kuupäeval iga kuu alguses või lõpus programm automaatselt arveid genereerib. Kliendi ülesanne on vaid arve välja saata, mida on võimalik teha nii otse programmist kui ka PDF'i salvestatuna.

Kui klient koostab müügiarveid ise, siis hoiab ta raha kokku eraldi tarkvara kuludelt ja raamatupidamiskuludelt. Lisaks kaob vajadus arveid salvestada eraldi serverisse. Raamatupidajal on kõik arved õigel ajal olemas ja võimalus logist kontrollida, millal on arve lisatud või muudetud ning kes seda teinud on. Siinkohal saab aega kokku hoida raamatupidaja töös ja hoida kliendi kulusid madalamaid.

Veel üks suur aja kokkuhoiu koht raamatupidamislikes protsessides on deklaratsioonide esitamiseks vajaliku info koondamine. Kui teha seda kord kuus ning programm ei võimalda ka aruannet otse Maksu-ja Tolliametisse laadida, siis võib aega kuluda palju. Varasemalt genereeris HansaWorld küll pikema seadistusprotsessi järel käibemaksuaruande, kuid andmed Maksu-ja Tolliametisse tuli siiski käsitsi sisestada. SmartAccountsis on seadistused lihtsamad ning vajadusel saab automaatselt genereeritud käibemaksuaruandele infot juurde lisada või muuta ning seejärel XML failina Maksu-ja Tolliametis esitada.

Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonid on samuti võimalik programmist alla laadida ja esitada. Siinkohal MeritPalgaga võrreldes midagi ei muutu. Automaatselt täidetakse vaid lisa 1 ning muud lisad tuleb täita käsitsi. Ainus erinevus MeritPalgaga on see, et seal saab ka lisa 2 andmeid täita ja

eksportida. Sellest oli juba varasemas peatükis ka juttu, et SmartAccounts ei ole hetkel hea valik mitteresidentide palgaarvestuseks, sest see osa on veel välja arendamata. Tulevikus soovib raamatupidamisbüroo, et oleks võimalik kõik palgaarvestused teha ühes kohas. Hetkel jätkatakse MeritPalgaga ning mõned lihtsamad arvestused viiakse SmartAccountsi üle.

Nagu kirjeldatud SmartAccountsi võimaluste all, siis põhivarade moodul on uues programmis lihtsamini üles ehitatud, kuid igapäevases töös siinkohal midagi oluliselt ei muutu. Ainus lisa, mida veel programmilt oodatakse ja mis HansaWorldi põhivarade loomise veidi lihtsamaks tegi oli võimalus lisada põhivara otse ostuarvelt. Kuid see on tuleviku plaanides ning hetkel ajaliselt olulist mõju ei oma.

2.7. Järeldused ja ettepanekud

Raamatupidamislike protsesside kaardistamisest selgus, et uute tõdede juurutamine suure kliendimahuga raamatupidamisbüroos võib olla väga aeganõudev protsess. Autori hinnangul on kõige keerukam osa harjumuste muutmine ning uute lahenduste maksimaalne kasutusele võtmine. Kui juba töötajad on valmis oma hirmudest üle olema ning protsessil kulgeda lasevad, siis on tulemused paremad ning meeled avatud kaasa mõtlema.

Kuigi algselt tekitasid muudatused raamatupidajates pigem pahameelt, siis tänaseks on jõutud olukorrani, kus uuendustest on näha reaalselt kasu. Kuna juhtkonna eesmärk oli vähendada ühe kliendi rutiinsetele ja andmesisestuslikele protsessidele kuluvat aega ning seeläbi muuta ka raamatupidajate tööjaotust, siis muutustest raamatupidamislikes protsessides on näha, et eesmärk on võimalik 2019. aastal saavutada.

Automatiseeritud protsessid võimaldavad klientidele anda paremat ülevaadet ettevõtte finantsseisu kohta peamiselt tänu uue raamatupidamistarkvara ligipääsule ning hoiavad raamatupidajate aega kokku aruannete edastamise vajaduse pealt. Samuti võimaldavad muutused fikseerida raamatupidamiskulusid tänu ühtlasemale töövoole ning ühtlustavad ka raamatupidajate töömahtu tänu jooksvale raamatupidamisele.

Nagu selgus intervjuust raamatupidamisbüroo juhtkonnaga, siis on tänu uutele tarkvaradele tulevikus võimalik raamatupidajal oma klienti paremini nõustada, sest tal jääb rohkem aega

finantsnäitajatesse süvenemiseks. Samuti kui töövoog on ühtlasem, siis saavad kliendid oma küsimustele vastused kiiremini, sest raamatupidaja töötempo on rahulikum ning ta saab võtta endale kuu alguses aega meilidele vastamiseks ja küsimustesse süvenemiseks ning tänu sellele on vastused detailsemalt läbi mõeldud.

Kuna raamatupidamise automatiseerimine on olnud edukas, siis võib raamatupidamisbüroo nende kogemuste pagasiga asuda uusi muudatusi läbi viima. Uute projektide läbiviimiseks annab autor ettevõttele alljärgnevad soovitused:

- leida, kas ettevõtte seest või väljastpoolt ettevõtet projektijuht, kes vastutab projekti kulgemise eest;
- seada täpsed eesmärgid ja jagada neid asjaosalistega;
- püstitada vahe-eesmärgid koos nende saavutamiseks plaanitud tähtajaga;
- määrata iganädalaste infominutite aeg;
- jagada omavahel jooksvalt leitud tähelepanekuid;
- koondada nädala jooksul esilekerkinud mured ja rõõmud iganädalasteks kohtumisteks kokku, et neid koos arutada;
- saavutada rangem kontroll läbitud protsesside osas;
- prioritseerida tegevusi vastavalt olulisusele (kas töötaja tegeleb enne igapäevaste ülesannetega või keskendub muudatustele).

KOKKUVÕTE

Automatiseerimise mõju raamatupidajate igapäevatööle võib olla nii positiivne kui negatiivne ning vajab toimimiseks palju erinevaid ressursse. See hõlmab endast suuri kulutusi, harjumuste muutmist, head personalitööd ning uuendusmeelsust. Autor leidis kõikidele nendele faktidele töövaatluse käigus kinnitust.

Lõputöö eesmärk oli hinnata raamatupidamislike protsesside automatiseerimisest tingitud mõju raamatupidamisbüroo igapäevatööle. Eesmärgist lähtuvalt tutvuti raamatupidamisbüroos läbitud protsessidega ning kasutusel olevate programmide võimalustega. Autor tõi välja automatiseerimisega kaasnenud muudatused raamatupidajate igapäevastes tegevustes. Töö esimeses peatükis andis autor ülevaate analüüsitava ettevõtte ja probleemi olemusest ning tõi välja automatiseerimise üldised ajendid ja riskid. Teises osas kaardistas ning analüüsis autor protsesse, mida oli võimalik automatiseerida ning hindas programmide HansaWorld, SmartAccounts ja Envoice võimalusi. Viimaks tegi autor omapoolsed järeldused ja ettepanekud automatiseerimise rakendamise osas.

Tööst selgus, et raamatupidamisbürood ajendas automatiseerimisele mõtlema esmalt soov olla konkurentidest eespool ning teisalt vajadus raamatupidajate töövoogu ühtlustamiseks. Ettevõtte juhtkond soovis teada, milline on olnud automatiseerimise mõju igapäevatööle ning töö käigus selgus, et uute süsteemide kasutusele võtmine avaldab töötajatele nii negatiivset kui positiivset mõju. Negatiivne mõju raamatupidajate igapäevatööle on ülemineku protsessist tingitud lisakoormus ning hirmud. Projektijuhi roll aitaks siinkohal nende muredega paremini tegeleda. Positiivne on aga tööprotsesside automatiseerimisest tulenev ajakulu vähenemine.

Enim muudeti raamatupidajate igapäevastes tööülesannetes ostuarvete tarkvarasse edastamise protsessi ning raamatupidaja roll selles vähenes oluliselt. Töö käigus selgus, et ostuarvete digitaliseerimisega on võimalik väga palju aega kokku hoida ning see võimaldab teenindada rohkem kliente.

Teine protsess, mille automatiseerimisega raamatupidamisbüroo aega kokku hoiab, on pangafailide ja maksete import ning deklaratsioonide automaatne genereerimine. Uuringust selgus, et peale seda kui raamatupidajal on ligipääs kliendi pangakontole ning dokumente edastatakse jooksvalt raamatupidamisse kulub ühe kliendi dokumentide töötlemiseks poole vähem aega kui varem.

Uus automatiseeritud protsessidega tarkvara tagab raamatupidamisklientidele soovitud visuaalsed aruanded ning müügiarvete koostamise võimaluse. Visuaalsete arvete abil on klientidel oma finantsesisust parem ülevaade ning raamatupidajani jõuavad kõik dokumendid palju varem kui varasemalt. See muudab aruanded klientide jaoks ajakohasemaks.

Töö käigus selgus, et automatiseeritud protsesside juurutamine ei sõltu ainult raamatupidajast ja programmide poolt pakutavatest võimalustest, vaid ka inimeste soovist oma harjumusi efektiivsema tulemuse saavutamiseks muuta. Automatiseerimise mõju raamatupidamisbüroole on positiivne, sest ajakulu vähenedes on võimalik pöörata rohkem tähelepanu nõustamisele ning aega rohkematele klientidele teenuse pakkumiseks.

Kui käesolevas töös analüüsiti peamiselt ajalise kulu muutuseid, siis autori arvates võiks edasise uuringuna teostada automatiseerimisprotsesside tasuvuse analüüsi, et selgitada välja, milline on rahaline kasu võrreldes muudatuste juurutamiseks tehtud investeeringutega.

SUMMARY

AUTOMATION OF ACCOUNTING PROCESSES BASED ON AN EXAMPLE OF AN ACCOUNTING SERVICE COMPANY

Greete Linholm

The aim of the thesis is to evaluate the impact of company's accounting automation processes on the daily work of the company that provides accounting services. Based on the aim of the thesis author mapped out the processes that were already automated and these that can be automated in the future. In the substantive part of the thesis author focuses on the study of company daily work, on her personal experiences while working there, on the interview with management and on the scientific sources. In addition, the author performs time measurements for the automated processes to compare time expenditure before and now.

The first part of the thesis gives an overview of the analysed enterprise and the essence of the problem. In addition, the author points out the incentives and risks of automation process. In the second part the author determines all the processes that are automated or will be automated, gives an of accounting software capabilities, analyses the impacts of automated processes to accountants and to all employees and for the final step author makes conclusion and gives suggestions to company. The work is mainly based on the observation of the company's work processes, interviews, and various articles.

During the thesis author searches answer to following questions:

- 1) What prompts accounting company to think about automation?
- 2) What are the impacts of the automation of accounting processes on companies everyday work?
- 3) What processes have been changed and how?

The author applies on two methods of study qualitative and quantitative. First one includes interviews and notes from the participants in the study. Quantitative on the other hand consists survey, case study and time measurements. The author analyzes the company's accounting programs and points out the problems and opportunities of these that affect the automation process.

From the mapping of all the processes revealed that transition to automated accounting programs takes time and temporarily increases costs but most important part is the motivation of employees in order to get it work. The most complex part is changing habits and maximizing the use of new solutions. Employees have to be open-minded to get maximum use of the automated processes.

The results of the thesis show that by automating accounting the time expenditure on routine inserting activities decreases and it is possible to pay more attention to counseling clients. When inserting accounting documents takes less time then it is possible to have more customers. That was the main idea of automating processes.

According to the author's and the management's opinion the automation of accounting processes has been purposeful and the company will continue automating all the timetaking routine activities in the company. The management agrees with the author about the suggestions for more efficient transition process.

In this thesis, author focused on time optimization, but the main focus can be on profitability of automating accounting processes. Accounting firm is really good input for that thesis because there is possible to measure costs and time expenditure by dividing customers into different groups according to their company's size and workload. Then it is possible to point out the financial benefits of automating accounting in comparison with the financial investments made for new system.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Ernst & Young Accountants LLP. (2016). *Robotic process automation in the Finance function of the future*. Kättesaadav: https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_-_Robotic_process_automation_in_the_Finance_function_of_the_future/FILE/EY-robotic-process-automation-in-the-finance-function-of-the-future-2016.pdf, 24. september 2018.
- Envoice OÜ. *Eestikeelsed juhendid*. Kättesaadav: <http://docs.envoice.eu/eestikeelsed-juhendid>, 30. september 2018.
- Koov, H., (2003). *Raamatupidamine arvutil: Käsiraamat*. Tallinn: Multico.
- Lamon, J. (2009). Accounts Payable. Three Pathwats to Process efficiency – *Infonomics*. Nov/Dec 2009, Vol 23, Issue 6, 38.
- Malve, K. (2016). *Digipööre raamatupidamises toob ettevõtetele kaasa suureneva ajaduse e- arvete kasutamise järele*. Kättesaadav: <https://majandus24.postimees.ee/3461043/digipoore-raamatupidamises-toob-ettevotetele-kaasa-suureneva-vajaduse-e-arvete-kasutamise-jarele>, 3. november 2018.
- Nagarajah, E. (2016). *Hi, Robot*. Kättesaadav: <https://www.pwc.com/my/en/assets/press/1608-accountants-today-automation-impact-on-accounting-profession.pdf>, 30. september 2018.
- Natarajan, R. M. (2015). *7 Steps to Implementing Automation*. Kättesaadav: <https://www.teamhgs.com/blog/7-steps-implementing-automation>, 28. september 2018.
- Oliver, B. (2016). *The future of automation and accounting*. Kättesaadav: <https://www.accountingtoday.com/opinion/the-future-of-automation-and-accounting>, 30. september 2018.
- Raamatupidamise seadus. RT I, 25.05.2012, 16. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/125052012016>, 3. november 2018.
- Raamatupidamis- ja maksuinfoportaal RMP.ee. (2015). Paberivaba raamatupidamine. – Raamatupidamis- ja maksuinfoajakiri Spetsialist. Kättesaadav: <https://www.rmp.ee/data/RMPeeSpetsialistA5Jaanuar2015.pdf>, 28. september 2018.
- Rahandusministeerium. (2018). *E-arved*. Kättesaadav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigihaldus/e-arved>, 17. november 2018.

- Registrite ja Infosüsteemide Keskus. (2018). *E-arveldajaga on tänaseks liitunud kõik Eesti e-arve operaatorid*. Kättesaadav: <https://www.rik.ee/et/news/e-arveldajaga-tanaseks-liidestunud-koik-eesti-e-arve-operaatorid>, 17. november 2018.
- SmartAccounts OÜ. *Abimaterjalid ja klienditugi*. Kättesaadav: <https://www.smartaccounts.eu/et/abimaterjalid-ja-klienditugi/>, 30. september 2018.
- Tammeraja, M. (2015). *E-arvete saatmine avalikule sektorile*. Kättesaadav: <http://www.raamatupidaja.ee/uudised/2015/05/14/e-arvete-saatmine-avalikule-sektorile>, 17. november 2018.
- Team Labs, Inc. (2017). *4 Reasons Why Automating Accounting Functions Is The Future*. Kättesaadav: <https://www.teampay.co/insights/automating-accounting/>, 24. september 2018.
- Team Labs, Inc. (2018). *Will My Finance Job Be Stolen by a Robot*. Kättesaadav: <https://www.teampay.co/insights/finance-jobs-taken-by-robots/>, 19. oktoober 2018.
- Tearu, K. (2017). *Robotid võtavad raamatupidamise üle*. Kättesaadav: <https://www.aripaev.ee/arvamused/2017/11/03/robotid-votavad-raamatupidamise-ule>, 30. september 2018.
- Veskioja, I. (2017). *Digiteerimine ettevõtte kuludokumentidele*. Kättesaadav: <https://www.linkedin.com/pulse/digiteerimine-ettev%C3%B5tte-kuludokumentidele-ivar-veskioja/>, 3. november 2018.
- Williams, M. (2018). *5 Advantages Of Paperless Office Software For Accounting*. Kättesaadav: <http://blog.docuware.com/document-management/5-advantages-of-paperless-office-software-for-accounting-departments>, 19. oktoober 2018.

LISAD

Lisa 1. Intervjuu transkriptsioon

Intervjuerija: Tere. Esitaksin teile mõned küsimused seoses oma lõputööga raamatupidamise automatiseerimisest ja selle mõjust raamatupidamisbüroo tööle.

Operatiivjuht ja pearaamatupidaja: Jah, palun.

Intervjuerija: Kust tuli initsiatiiv raamatupidamisprotsesside automatiseerimiseks? Mis on muudatuste eesmärk?

Operatiivjuht: Meie ettevõtte eesmärgiks on alati olnud pakkuda kõige uudsemat teenust ja olla nii öelda eesjooksja. Sel põhjusel sai mitu aastat tagasi hakatud uurima erinevaid võimalusi raamatupidamise automatiseerimiseks. Tol ajal oli turul väga vähe programme, mis midagi sellist oleksid pakkunud ning esialgne plaan oligi luua meie firma vajadustele vastav programm. Erasektoris polnud automatiseerimine aktuaalne ning meie näol oli tegemist esimese ettevõttega erasektoris, kes sellise teekonna ette võttis. Nii leidsime Envoice, kelle plaaniks oli luua ERP tarkvara ning meie pidime neid aitama tarkvara ülesehitamisel. Meie soov oli paberivaba raamatupidamine ning aja kokkuhoid korduvatelt ning rutiinsetelt tegevustelt – seda soovisid ka nemad pakkuda. Tänapäevaks on olukord küll veidi muutunud, kuid Envoice näol on tegu koostööpartneriga, kes võimaldab meil vabaneda andmesisestusest. Meie eesmärk on olnud alati aja kokkuhoid ning teenindada väiksema ajaga rohkem kliente.

Pearaamatupidaja: Kui me võtsime vastu otsuse, et raamatupidamist on vaja automatiseerida, siis otsisime esmalt tarkvara, kes võimaldaks protsesse automatiseerida HansaWorldiga koostöös. Nii jõudsime esmalt täiesti uue programmi välja arendamise ideeni, kuid ajapikku sai selgemaks, et uus raamatupidamistarkvara ei ole vajalik. Alles sel aastal jõudsime seisukohale, et koostöö HansaWorldiga ei ole eesmärgipärane ning hakkasime otsima uut raamatupidamistarkvara, mis sobiks digiteerimistarkvaraga Envoice.

Intervjuerija: Mis on olnud seni kõige keerukamad küljed uuenduste juurutamisel? Mis on läinud kõige latusamalt?

Operatiivjuht: Kuna meie kliendiprofiil on väga lai, siis tuli leida HansaWorldi asemele uus tarkvara, mis sobiks kõikidele klientidele. erineb suuresti teistest, siis sai see suureks proovikiviks üleüldse sobiva programmi leidmisel.

Pearaamatupidaja: Kõikide jaoks ideaalset programmi leida ei õnnestu ja seetõttu tuleb leida lahendused nende klientide jaoks, kellele uus programm ei sobi. Mõningal juhul võib see tähendada ka klientidest loobumist. Veelgi keerukam ja aeganõudvam protsess on nii raamatupidajate kui klientide harjumuste muutmine. Aastaid on kasutatud ühte süsteemi, mis on hästi toimima saanud ning nüüd tuleb hakata looma uut. See tekitab töötajates kõhklusi ja kahtluseid programmi võimekuses kui ka hirmu vajalike teadmiste puudumise ees.

Intervjuerija: Mille alusel said valitud partnerprogrammid? Kas koostöö toimis koheselt?

Operatiivjuht: Lisaks murele harjumuste muutmise osas mõjutab programmi valik ka värbamisprotsessi. Hansa oli ja on ka täna kõige levinum programm, mida enamus raamatupidajad tunnevad ja mida ka koolis õpetatakse. Mingil hetkel tuli aga turule väga palju erinevaid veebipõhiseid programme ja sealt nüüd seda kõige paremat otsima hakata oli paras tegu. Raamatupidamisbüroo kliendibaasist saavad aga ka uued tarkvarad palju sisendit tarkvara arenduseks ja seda on siin hea kokkulepete sõlmimiseks esile tuua. Klientide eripära määrab väga palju tingimusi sobiva partnerprogrammi osas. Näiteks on oluline valuutatehingute võimalus ning visuaalsed aruanded. Varasemalt kasutusel olnud Hansa puhul tehti tarkvaraarenduse otsuseid Eestist väljas ning seetõttu võtsid need kauem aega. Uue tarkvara osas oli oluline, et nad oleksid valmis tegema meiega koostööd ja pöörama tähelepanu raamatupidamisbüroo vajadustele. Selline võimalus on aga ainult tarkvaraarendajatel, kelle kliendibaas ei ole veel väga suureks kasvanud ning on võimalik rohkem aega panustada programmi parendamisele.

Pearaamatupidaja: Ka meist oldi huvitatud, sest tarkvaraarendajad saavad meilt palju sisendit programmi arendamiseks. Kuna tänase raamatupidamistarkvara SmartAccounts valisime alles hiljuti, siis sellel hetkel oli oluline, et uus tarkvara oleks valmis ka liidestuseks teiste programmidega. Liidestumisega ei ole aga kõik tarkvaraarendajad nõus peamiselt sellepärast, et Eesti turg on väike ning teistes tegijates nähakse suurt konkurentsi.

Operatiivjuht: Jah, liidestumise võimalus mängis palju rolli. Omniva arvekeskus oli siis monopol seisus ning seetõttu polnud nemad ka paindlikud raamatupidamistarkvarade osas. Envoice aga oli valmis liidestuma meie programmiga. Küll aga ei olnud nende fookus veel nii paigas, sellepärast on uuenduste juurutamine väga kaua aega võtnud.

Intervjuerija: Kui palju on automatiseeritud protsessid igapäevatööd muutnud? Palun nimetage konkreetseid toimingud, mille puhul on tunda, et protsess on kiirem.

Pearaamatupidaja: Igapäevatöös on näha, et ostuarvete sisestamise protsess on oluliselt kiiremaks muutunud ning raamatupidajate töö lihtsam. Selleks, et automatiseerimise hüvedest maksimumi võtta tuleb muuta ka kliendi harjumusi. Varem saadeti dokumente näiteks kord kuus, kuid nüüd tuleb dokumendid programmi edastada jooksvalt. Raamatupidajate jaoks on ka programmi seadistamine uue tarkvara puhul lihtsamaks muutunud. Täpsemalt saab konkreetsetest toimingutest rääkida aga siis kui uus süsteem on kasutusel olnud näiteks aasta, sest siis on kogu eelseadistus tehtud ja ka kliendid ehk uue korraldusega harjunud. Üleminek on alati aeganõudev.

Intervjuerija: Kas ja kuidas on uute programmide kasutusele võtmine mõjutanud ülejäänud organisatsiooni tööd? Milline on olnud raamatupidajate tagasiside?

Operatiivjuht: Nähes kui palju aega on võimalik kokku hoida ja rutiinseid tegevusi vähendada plaanime tulevikus ka administratiivsed tegevused automatiseerida ning muuta protsesse ka kliendihalduses. Uuemaid kliendihaldusprogramme on võimalik ühildada Envoice ja ka Smartaccountsiga ning siis saaks väga palju aega kokku hoida tehtud töö märkimisel, arvete koostamisel ja väljastamisel. Me soovime ajakasutust muuta efektiivsemaks, et rohkem kliente ära teenindada.

Pearaamatupidaja: Raamatupidajatel on ikka uue programmi puhul hirm, et kuna seda veel nii hästi ei tunta, siis äkki ei leita vigu nii kiiresti üles või ei osata hästi infot kontrollida. Samas ütlevad ka nemad, et nüüd on isegi tüütu kui tuleb käsitsi arveid sisestada kui on olemas nii mugav variant. Siiski peame klientidega üle minema tasapisi, sest uuel programmil on veel mõned muudatused käsil, mis aega võtavad, kuid tulevikus kindlasti meie tööd kergemaks teevad.

Operatiivjuht: Igal pool on pooldajaid ja mittepooldajaid, kuid meie soovime oma meeskonda inimesi, kes on valmis oma mugavustsoonist välja astuma ja uusi asju proovima. Tegelikult on muudatused tehtud järgides raamatupidajate huve vähendades stressi ning jaotada tööaega paremini. Kui sisestustööd vähendada, siis on võimalik raamatupidajal oma kliente rohkem nõustada ja anda ka informatiivsemat ülevaadet finantsnäitajatest. Raamatupidaja töö võiks olla jaotatud nii efektiivselt, et kliendi küsimustega ning finantsseisu analüüsimisega oleks võimalik tegeleda jooksvalt.

Intervjuerija: Kas kogu protsess on läinud plaanipäraselt ning kulud olnud ettearvatavad? Millised muudatused on olnud kõige kulukamad?

Operatiivjuht: Ootamatusi on ikka ette tulnud ja keegi poleks arvanud, et uuenduste juurutamine nii kaua aega võtab. Samuti ei ole uus tarkvara odavam kui vana, kuid see polegi oluline. Eialgu on paralleelselt kasutusel kaks programmi ja nii jääb see veel mõneks ajaks kuni. Vähemalt seni kuni saab selgemaks, kas ja milliste klientide jaoks programm sobib ning kuidas edasi minna.

Intervjuerija: Milliseid protsesse annaks või oleks vaja veel automatiseerida?

Operatiivjuht: Ettevõtte soov on parandada büroo arvelduse protsessi, et teenuse arvete väljastamine klientidele oleks automaatsem ning võtaks vähem aega. Võimaluste kaardistamisega on juba algust tehtud.

Pearaamatupidaja: Lisaks sellele soovime muuta ülevaatlikumaks ja lihtsamaks kliendihalduse süsteeme raamatupidajate jaoks. Hetkel tuleb väga palju klientidega seotud infot talletada kliendihaldustarkvaras ning jooksvate tööde täitmist kajastavad raamatupidajad koondtabelites, mis on loodud Exceli põhjale. Kogu kliendiga seotud infot võiks olla tulevikus võimalik hoida ühes kohas.

Intervjuerija: Kas on midagi mida oleksite soovinud teha teisiti? Mida soovitate teistele ettevõtetele, kes selle teekonna ette võtavad?

Pearaamatupidaja: Tegelikult oli meie jaoks hetkel tegu katse-eksitus meetodiga, sest tegime midagi sellist esmakordselt ja ei osanud situatsiooni ette näha. Kui hakata endale koostööpartnerit valima, siis tuleks uurida, kas programmi tegijad on ise ka arenemisest ja muudatuste tegemisest

huvitatud, sest igal kasutajal on omad soovid ning teinekord tulevad ideed kasutaja poolt vägagi kasuks. Juhul kui tegu on mitme raamatupidajaga ettevõttega, siis kindlasti võiksid töötajad omavahel kogemusi jagada, et teadmisi ühtlustada.

Operatiivjuht: Meie ettevõtte ei saanud muudatuste elluviimisel võtta aluseks mitte ühtegi erasektori ettevõtet ning sellepärast tulid teadmised vaid enda kogemustega. Mida ma soovitan teistele on see, et valige endale kindlasti eestvedaja/projektijuht, kes on algusest lõpuni vastutav ning jälgib kogu protsessi. Selle projekti puhul meil sellist eestvedajat ei olnud ning see andis ka palju tunda. Oleksime pidanud seadma rangemad sisemised eesmärgid ja plaanid. Nii oleks üleminek olnud kindlasti efektiivsem.